

Živele počitnice!

Rajanje otrok iz vseh goriških poletnih središč na Travniku

Foto JPM

Častljiv jubilej v duhovniških vrstah **Bog Vas živi, msgr. Oskar Simčič!**

Številni verniki z vseh koncev Goriške so v soboto, 2. julija 2016, napolnili prostorno kapelo v duhovniškem domu v Semeniški ulici 13 v Gorici, v kateri je msgr. Oskar Simčič, rojen v Medani 4. maja 1926, daroval zahvalno sv. mašo ob petinšestdesetletnici mašniškega posvečenja. Toliko let je že minilo od njegove nove maše, ki jo je pel 2. julija 1951 v Gorici. Spomin na ta pomembni življenjski mejnik bi msgr. Simčič želel obeležiti v kateri izmed naših lepih goriških cerkva, a žal mu ošibe telesne moči tega niso dopustile. Zato je izbira padla na kapelo duhovniškega doma, v katerega se je preselil pred nedavnim. Diamantna sveta maša pa zato ni bila nič manj svečana in doživeta. Z jubilentom dr. Simčičem so sodelovali škofov vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji in štandreški župnik Karel Bolčina – prav to odgovorno nalogo je dolgo vrsto let opravljal g. Simčič -, nadškofijski

Foto dpa

kancler g. Ignazio Sudoso in msgr. Nino Comar. Pred zahvalno pesmijo, ki je ob koncu sv. maše kot iskrena zahvala za vse prejete darove v teh dolgih letih mašništva mogočno zazvenela iz grl slovenskih pevk in pevcev z raznih cerkvenih korov - Gorice, Jazbin, Plešivega, Števerjana, Sovodenj ... - ob spremljavi harmonija, na katerega je igral pevovodja Zdravko Klanjšček, se je slovesnosti pridružil tudi goriški nadškof msgr. Carlo Roberto Maria Redaelli. Žal, ni mogel biti prisoten pri celotni daritvi, ker je bil na pogrebu 95-letnega furlanskega monsinjorja Elia Stafuzze.

/str. 15
IK

46. Festival Števerjan 2016

Zmagovalec ansambel Murni iz Šentjurja

Prvi konec tedna v juliju, kot po navadi, je v Števerjanu, v župnijskem parku med borovci, zavelo praznično vzdušje, med pravimi prijatelji. Daleč je že tisto leto, ko je prvič zazvenela glasba med števerjanskimi borovci! Letos je potekal že šestinštirideseti festival narodno-zabavne glasbe po vrsti, eden najstarejših slovenskih festivalov domače zabavne glasbe s tekmovanjem za prestižno nagrado društva F. B. Sedej. Na 46. Festivalu narodno-zabavne glasbe Števerjan 2016 so sodelovali avtorji in ansambli narodno-zabavne glasbe iz vse Slovenije in iz bližnje Koroške.

Vsak ansambel se je predstavil z dvema skladbama: eno prvič izvedeno, drugo pa iz bogate zakladnice. Festival igra pomembno vlogo v razvoju slovenske kulture in spodbuja kakovostno rast narodno-zabavne glasbe v celotnem slovenskem prostoru. Kljub nagajivemu vremenu, ki je v nedeljo čez dan ponagajalo poslušalcem, je lepo vreme spremljalo tridnevno tekmovanje in zato smo lahko uživali ob zvoku polk in valčkov na tem lepo urejenem briškem prizorišču.

/str. 6
Marjan Drufovka

POGOVOR Blaž Kerševan

"Pred nami je veliko izzivov!"

Pred kratkim je bil v Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel občni zbor, na katerem je prišlo do bistvenih sprememb v upravnem odboru te naše največje goriške glasbene šole. Novi predsednik je postal mladi Blaž Kerševan, ki smo ga zaprosili za kratek pogovor.

Nam lahko na kratko orišete novo sestavo upravnega odbora, ki je dodobra prenovljen, in zakaj ste se odločili za prenovo?

Odbor sestavljajo še Marjeta Kranner kot podpredsednica, Martina Geleon, Marko Terčič, Tiziana Zavadlav, Fanika Klanjšček in Maja Radetič. Imenovanje za predsednika sem z veseljem in ponosom sprejel, čeprav se zavedam, da je ta funkcija polna odgovornosti. Prepričan pa sem, da bomo v odboru dobro sodelovali in delovali v korist naše šole in učencev.

Do prenove je prišlo, ker je potekel mandat prejšnjemu odboru. Oblikovala se je nova kandidatna lista, ki je po statutu odprtega značaja. Na tej se je predstavilo nekaj novih imen oziroma kandidaktov, ki so bili na volitvah uspešni in tako izvoljeni v odbor.

/str. 9
Jurij Paljk

Statistični pregled prebivalstva v FJK

Na Repentabru največji porast ljudi, osip in staranje v Dreki

Dežela Furlanija Julijska krajina je objavila naj-novejši Statistični pregled (Rapporto statistico 2016), v katerem je tudi kopica svežih demografskih zanimivosti. Med te sodi podatek, da je Občina Repentabor na prvem mestu v deželi po odstotnem porastu prebivalstva. V tržaškokraški občini

Število prebivalcev v celotni Furlaniji Julijski krajini sicer še naprej pada. 31. decembra 2015 je bilo v naši deželi 1.220.669 ljudi s stalnim bivališčem oziroma 6.453 manj kot prejšnje leto. Žensk je še vedno več kot moških (629.544: 591.125), čeprav je bilo med rojenimi v letu 2015 več fantkov kot deklic

dvajsetletnega naraščanja prijavljenih skoraj 108.000 tujih prebivalcev, zdaj beležimo 105.528 ljudi s tujim državljanstvom.

V vsej deželi je sicer le ena občina, ki ima med svojimi prebivalci samo italijanske državljanke. To je karnijski kraj Ligosullo, ki pa je izgubil primat na lestvici najmanj naseljene občine. To je

po novem Občina Dreka, ki zdaj šteje 115 prebivalcev, kar je 3,4 % manj kot prejšnje leto. Beneškoslovenska občina je sicer na prvem mestu tudi po srednji starosti prebivalcev. Vsak Drečan je v povprečju star 58,59 let. A če je najstarejša občina na skrajnem vzhodu Furlanije Julijske krajine, so "najmlajše" občine na zahodu. Na razpredelnici občin z najnižjo srednjo starostjo prebivalstva namreč prednjačijo kraji v pokrajini Porde-

non. Vseh deset najvišje uvrščenih občin je z zahodne strani Tilmenta, pri čemer je po srednji starosti prebivalcev najmlajša občina Vajont. Vsak njen prebivalec je v povprečju star 40,59 let, kar je natanko 18 let manj od podatka, zabeležena v Dreki.

ARC/PV

so namreč 31. decembra 2015 v primerjavi s prejšnjim letom zabeležili 2,8 % več prebivalcev, kar v absolutni vrednosti odgovarja 24 ljudem.

Ob Repentabru se s porastom števila prebivalcev ponaša le še 36 drugih občin, pri čemer po absolutni vrednosti prednjači Tržič, kjer so konec leta 2015 prešteli 133 občanov več kot prejšnje leto.

(4.317: 4171). Najpogostejši izbi-ri za ime novorojenca sta Francesco in Sofia, ki sta trenutno najbolj razširjeni imeni tudi med otroki do prvega leta starosti po vsej Italiji.

K padcu števila prebivalcev Furlanije Julijske krajine sicer odločilno prispeva izseljevanje tujcev. Po rekordnem podatku iz leta 2014, ko je bilo v naši deželi na vrhuncu neprekinjenega

25-letnica samostojnosti Slovenije, sprejem generalnega konzulata

Počastitev Slovenije v središču Trsta

Slovenski državni praznik – okroglo obletnico osamosvojitve – so v prejšnjem tednu počastili ne samo v Ljubljani, ampak povsod, kjer so doma Slovenci. Vsako diplomatsko in konzularno predstavništvo se je v dneh okoli 25. junija spomnilo dogodkov izpred 25 let in jih tako primer- no počastilo.

Generalna konzulka v Trstu Ingrid Sergaš je letošnji tradicionalni sprejem privedila v torek, 28. junija. Lokacija letošnje obeležitve slovenske osamosvojitve je bilo Tržaško knjižno središče na trgu Oberdan v središču Trsta. Za tako odločitev je bilo kar nekaj razlogov. TKS 360 je namreč prav pred kratkim praznoval prvo obletnico obratovanja. Ob tem je slovenska knjigarna v središču Trsta postala tudi prepoznaven element prisotnosti slovenske narodne skupnosti v samem mestu. S to odločitvijo je generalni konzulat združil vse te pomembne okoliščine s srebrnim jubilejem matične domovine. Povabljeni gostje so knjigar- no napolnili do zadnjega kotička. Poleg kulturnih, političnih in upravnih predstavnikov slovenske narodne skupnosti v Italiji sta se sprejema udeležila tudi novoizvoljeni tržaški župan Roberto Dipiazza in deželni odbornik za kulturo Gianni Torrenti. Slove- snost se je začela s slovensko himno, ki so jo zapeli učenci Slo- venskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in Glasbene matice pod vodstvom zborovod- kinje Petre Grassi. Besedo je nato

prevzela generalna konzulka. V svojem govoru je opisala 25-letno pot še mlade Republike Slovenije, ki ima za sabo precejšnje šte- vilo pomembnih mejnikov. Prvi je bila v tem sklopu odločitev za samostojnost. "Šlo je za edino

ralna konzulka.

Če pobrskamo po zgodovinskem spominu, so bili ti odnosi sprva občasno nekoliko težavni. Govorimo o zadržkih takratnega zunan- jega ministra De Michelisa pri priznavanju samostojne Slo-

Foto Henrik Sturm

pravilno odločitev", je naglasila generalna konzulka. Nato je začela pregled tistih dogodkov, ki so pripeljali do drugega pomem- bnega mejnika, trinajst let po osamosvojitvi. 1. maja 2004 je Slovenija prestopila prag Evropske unije (bolj ali manj istočasno je Slovenija vstopila tudi v zvezo Nato). Sledila sta še vključitev v evroobmočje in pristop k schen- genskemu sporazumu. To je Sergaševa posebej poudarila v zdajšnjem času, ko skupna evrop- ska družina doživlja krizne čase po britanski odločitvi o izstopu. V tem kontekstu je generalna konzulka v Trstu izpostavila za- vezanost Republike Slovenije evropskim vrednotam in evrop- skim združevalnim procesom. V tem obdobju so se oblikovali tudi diplomatski odnosi s sosedo Ita- lijo, ki jih je tudi omenila gene-

ralna konzulka. Nato je začela pregled tistih dogodkov, ki so pripeljali do drugega pomem- bnega mejnika, trinajst let po osamosvojitvi. 1. maja 2004 je Slovenija prestopila prag Evropske unije (bolj ali manj istočasno je Slovenija vstopila tudi v zvezo Nato). Sledila sta še vključitev v evroobmočje in pristop k schen- genskemu sporazumu. To je Sergaševa posebej poudarila v zdajšnjem času, ko skupna evrop- ska družina doživlja krizne čase po britanski odločitvi o izstopu. V tem kontekstu je generalna konzulka v Trstu izpostavila za- vezanost Republike Slovenije evropskim vrednotam in evrop- skim združevalnim procesom. V tem obdobju so se oblikovali tudi diplomatski odnosi s sosedo Ita- lijo, ki jih je tudi omenila gene-

/ str. 12
kil

Čestitke SSK ob 25-letnici osamosvojitve Slovenije

Spošt.
Predsednik Republike Slovenije
Borut Pahor

V imenu Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v Italiji, izrekam Vam in vsem Slovenkam in Slovencem iskrene čestitke ob 25. obletnici osamosvojitve, ki jo tudi mi kot pripadniki slovenske narodne skupnosti v Furlaniji Julijski krajini čutimo zelo blizu.

Veseli smo, da je bila naša politična stranka preko svojih predstavnikov aktiven član v obdobju demokratizacije slovenske družbe, uveljavljanja človekovih pravic in osamosvojitvenih dejanj, ki so se dogajala v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja. In prav zaradi tega nas ta obletnica navdaja z veseljem, da imamo kot Slovenci v zamejstvu matično državo, ki nam stoji ob strani in nas podpira.

Stranka Slovenska skupnost se zaveda zahtevnega obdobja, ki ga Slovenija doživlja v svoji

notranjosti in tudi v zunanem političnem prostoru po zadnjih skrb vzbujajočih dogodkih v Evropski zvezi. Toliko bolj pomembno je torej, da se tako kot narod in kot skupnost držav zavedamo tistih skupnih vrednot, ki so temelj za narodno edinstvo in evropsko sodelovanje. V tem smislu ima letošnji slavnostni dan slovenske državnosti in samostojnosti prav poseben pomen. Zavedamo se velike narodne zmage, ki jo je Slovenija dosegla pred 25 leti. Naš pogled pa želimo skupaj z matično državo usmerjati v prihodnost, da bi lahko omogočili našim prihodnjim generacijam na obeh straneh meje čim boljše življenjske pogoje, predvsem pa, da bi bili veseli svoje narodne zavesti, jezika in seveda države.

Naj nas 25. obletnica slovenske državnosti in samostojnosti utrjuje v suveren in zrel narod evropske in svetovne skupnosti.

Naj živi samostojna Republika Slovenija!

Deželni tajnik SSK
Igor Gabrovec

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec Slovenščina na Deželi naj ne bo okrnjena!

Deželna uprava je z zadnjim finančnim zakonom decembra lani sprejela vrsto dodatnih varčevalnih ukrepov v smeri znižanja stroškov javne uprave. Ko so ob začetku leta omenjeni ukrepi stopili v veljavo, je Dežela vsem Pokrajinam in Občinam poslala noto, v kateri so obrazložena nova pravila. V okrožnici je med drugim pojasnjeno, da se varčevalni ukrepi in omejevan-

je novih izdatkov za osebe nanašajo tudi na projektne in časne delovne pogodbe. Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec je že takoj opozoril na nevarnost, da bi tako napisano določilo lahko resno vplivalo na delovanje t. i. jezi- kovnih okenc in sploh na izva- janje vseh projektov za uporabo slovenskega jezika v javni upravi. "Danes vemo, da so bila mo- ja opozorila pristojnemu odbor-

ništvu več kot upravičena" - pi- še Gabrovec v svojem svetni- škem vprašanju. "Doslej so za tovrstne projektne pogodbe vel- jala zadostna odstopanja, ki so Pokrajinam in Občinam na za- ščitnem ozemlju slovenske manjšine dopuščala primerno kritje osebja za uporabo sloven- ščine v javni upravi. Danes pa tvegamo, da ostanejo sredstva, ki jih v ta namen določa 8. člen državnega zakona 38/2001, ne- izkoriščena. Prav paradoksalno pa je, da krajevne uprave ovira- mo pri izvajanju storitev, ki jim jih narekuje državni zakon", za- ključuje svoj poseg deželni svet- nik SSK, ki deželno upravo po- ziva, naj nemudoma reši nasto- lo zagato.

Povejmo na glas

Več etike, boljše za vse

Če se za hip ustavimo in pomislimo, kako in v kakšnem času živimo, ne moremo mimo ugotovitve, da je to čas brezštevilnih dogodkov in spreminjanj. Dovolj je pogledati naš vsakdan, mrzlično nizanje dnevo, hitenje in občutek, da smo preko mere zasuti z opravili in obveznostmi ter skrbmi, ki nas zvesto spremljajo. Pa svetovni dogodki, Si-rija, begunci, vojne, Islamska država, terorizem, podnebne spremembe, nikoli končana kriza. Ne nazadnje živo dnevno dogajanje v Sloveniji, v Italiji, v naši narodni skupnosti, kjer si vsak na svoj način prizadeva, da bi izboljšal svoje stanje, da ga ne bi prehitel čas, da ne bi naredil napake. Skratka, vrvež brez primere, lahko bi rekli vrtinec, ki se vrtil iz enega dneva v drugega, pri tem pa kot da se nam izmika prihodnost kot nekaj določljivega in jasnega, oprijemljivega in gotovega. In potem nemara ugotovimo, da je pravzaprav vse odvisno od nas, da vse, kar doživljamo, prihaja od vseh, od nas in drugih ljudi, njihovih in naših dejanj, opredelitev in odločitev, pričrpanj in namenov - da je torej naše življenje takšno, kakršnega ustvarjamo drug drugemu. In če je to tako, zakaj si ne bi ustvarjali lepšega od tistega, ki je, zakaj se ne bi odpravljali sporov in nerazumevanja, zakaj se ne bi odločili za boljše in prijetnejše bivanje, boljše in prijetnejše za nas in vse druge. S tem pa se verjetno že spomnimo na etiko, smisel in besedo starega izvora, o kateri bi veljalo, takole za poskus, bolje in globlje razmisliti. Res da je to nauk o dobrem,

ki ga sicer ni priporočljivo več kot toliko raz- glašati, da ne bi bili namreč videti naivni ali sanjači o lepem svetu, ki ga ni. Pa vendar, etika nam odpira pot do rešitev, ki danost presega in ponujajo drugačen pogled na vse in druga- čna dejanja v odnosu na vse, česar ne gre za- metavati. Etika pravi, da je dobro in prav delati dobro, da je prav in dobro za tistega, ki je do- brega deležen, kot tudi za tistega, ki se z dobrim obrača na druge. To pomeni, da je dobro drugega istočasno dobro tudi zame. Če sem iskren- no prijazen, je to nagovor tistemu, ki mu izka- zumem prijaznost in hkrati priložnost zanj, da mi prijaznost vrača. Na ta način se bistveno iz- boljša medsebojni odnos, to pa ni majhna stvar, saj smo s slabimi odnosi še kako obre- menjeni. Etika spoštuje drugega in ga ceni, mu daje svobodo, etika čuti notranjost drugega in jo upošteva. In če gremo naprej, etika enega naroda spoštuje in ceni drug narod in druge narode, jim daje svobodo in jih v sebi čuti. Eti- ka je torej nasprotje nesporazumov, sporov, mrznje, sovraštva, nasilja, je nasprotje uporabe nasilja, osebnih zločinov in vojn, ki so zagoto- vo najhujše zlo, ki se lahko človeku, narodu, državi zgodijo. Etika je vsekakor pot do rešitve, pot do prelomnega in srečnega ustvarjanja od- nosov na osebni ravni in na kolektivni ravni vsega človeštva. Zakaj ji torej ne bi prisluhnili? Mogoče se ji nismo nikoli dovolj zares posvetili in smo spregledali njen dobrohotni namen in učinek?

Janez Povše

SREČANJE POD LIPAMI | Dorica Makuc, Marija Mercina in Ivana Slamič o "eni najznamenitejših Slovenk"

"Ana Praček Krasna se vrača med nas in ne bo pozabljena"

Srečanje pod lipami je 30. junija končno le potekalo pod dehtečimi lipami na dvorišču Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici. Lepo število ljudi se je zbralo na večeru, ki je bil posebno "žensko obarvan". Posvečen je bil liku Ane Praček Krasna (1900-1988), rojakinje iz Dolge Poljane v Vipavski dolini, ki se je ob koncu 1. svetovne vojne izselila v ZDA in se ob delu tako uspešno izobraževala, da je kasneje objavljala pesmi, prozo in različne članke v slovensčini in angleščini. O tej izredni ženski in njej posvečenem zborniku *Ameriška Slovenka iz Vipavske doline* so z dušo govorile prof. Marija Mercina, urednica in publicistka Dorica Makuc ter prof. Ivana Slamič, nekaj njenih poezij je občuteno prebrala Sanja Vogrič, na začetku in na koncu pa je večer popestrilo petje vokalno-instrumentalne skupine Sanje.

Ga. Dorica Makuc je bila pobudnica knjige in najpomembnejša avtorica; o prijateljici Ani je objavila esej, ki obsega več kot polovico knjige. K sodelovanju je povabila še Vipavki Magdo Rodman in njeno hčer Nadjo, avtorico spremne študije Marijo Mercina, Heleno Uršič, Tanjo Bratina Kozamernik in Ivano Slamič. Uvodno besedo je prispeval predsednik Izseljenke matice Sergij Pelhan. Marsikatero je "imenitno gospo" tudi osebno poznala, ne samo občudovala in spoštovala njeno delo, je dejala Mercinova. Največkrat se je z njo srečala Ivana Slamič, bila je na predstavitev vseh njenih knjig, ki so izšle v Ajdovščini. Sodelovanje Ivane Slamič je obrodilo "neverjetne sadove". Od lanskega leta dalje se prek predstavitev, referatov in večerov "Ana Praček Krasna res vrača med nas in ne bo pozabljena". Bila je prva Slovenka, ki je v ZDA govorila na javnih delavskih in feminističnih shodih. Med drugo svetovno vojno je po radiu Glas Amerike obveščala o razmerah v stari domovini in organizirala pomoč, po vrnitvi leta 1972 pa finančno podpirala kulturne in zdravstvene ustanove v Vipavi, Ajdovščini in Šempetru.

Dorica Makuc je spregovorila o bolečem poglavju slovenskega izseljenstva in o zgodovinskem pregledu tega, ki ga je uredila s kolegico Mijo Janžekovič za televizijo v Ljubljani. "Izseljenstvo je bilo za Slovence nekaj hudega, smo majhen narod. Če so se izseljevali v milijonih Nemci, Poljaki in Italijani, konec koncev ni bilo tako hudo; še vedno jih je ostalo veliko doma". Ko pa se je ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja izselila tretjina Slovencev, "je bilo to porazno,

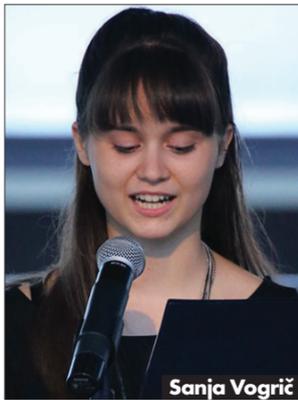
Marija Mercina, Dorica Makuc in Ivana Slamič

uničujoče za majhen narod, ki je bil itak reven, ljudje so prehitro umirali in premalo je bilo rojstev". Potem ko se je Dorica Makuc "odolžila" Slovincem v Italiji, na Korškem in v Kanalski dolini, je s kolegico po dolgem študiju in brskanju po arhivih zasnovala serijo dokumentarcev o izseljencih. "Naslov je bil *Po sledovih Slovincem v svetu*, dvanajst dokumentarcev je bilo". Bili pa so to časi inflacije v Jugoslaviji, že je bila ekipa dogovorjena s slovenskimi društvi v Severni Ameriki, pripravljena na zahtevno delo, pa se je zapletlo zaradi inflacije v Jugoslaviji. Ko je Ana Praček izvedela za te težave, je segla v svoj žep in tako izročila tisoč dolarjev. "Ni bila bogata, in vendar nas je hotela spodbuditi". Pa so šli. "Številna kulturna društva ameriških Slovincem so nas pričakala na letališčih, peljala na domove, vse smo dobili, ker smo takrat bili pač revni". Dorica Makuc ima še danes krasen spomin na Severno Ameriko, kjer je živelo toliko naših bratov in sestra. "To so bili naši fantje, garali so v rudnikih in jeklarjah, svoje moči so dali Ameriki in jo obogatili". Ko sta s kolegico začeli pisati 12 scenarijev za dokumentarce, sta se odločili, da bo prvi posvečen misijonarjem, kajti "prvi izseljenci so bili misijonarji". Ob svojem glavnem misijonarskem poklicu, prekrščevanju, so misijonarji bili filologi, etnologi, največkrat geografi. Iz Ločnika je npr. odšel na Daljni vzhod in v letu 1707 prišel v Macao "nenavaden človek", misijonar, jezuit Ivan Krstnik Mesar. Na južnem Kitajskem je ostal osem dolgih let, nato je šel v težja delovna misijonska področja, v Kočinčino in Tonking, kjer pa je bil ob izbruhu ostrih pregonov kristjanov ujet in zaprt. Deset mesecev so ga vlačili pred sodišča, nazadnje vkovali v bambusovo kletko, kjer je umrl mučeniške smrti. Petnajst let po njegovi smrti je prišel na Kitajsko matematik in

astronom, jezuit Avguštín Hallerstein iz Mengša; 1747 je postal astronom na kitajskem cesarskem dvoru in nato mandarin tretje stopnje. "Dve različni usodi"...

Marija Mercina si je v spremni besedi postavila vprašanje, v čem Ana Praček Krasna in Dorica Makuc presegata meje svojega okolja in časa. Makučeva je v dokumentarcu prva predstavila tudi Aleksandrinke, zamejstvo od najjužnejšega do najsevernejšega dela. "Kar name zares naredi izreden vtis, pa je, kakšen je njen opus po upokojitvi in vrnitvi v Gorico", je podčrtala Marija Mercina. V sodelovanju z Radiom Trst A in Goriško Mohorjevo družbo je namreč nastal njen knjižni opus, v katerem so zaživeli znameniti Primorci iz naše preteklosti.

Na tržaškem radiu je Dorica Makuc sodelovala tudi z Alenko Florenin, županjo v Sovodnjah ob Soči. Ta je na goriškem večeru spregovorila o nizu oddaj, ki sta jih skupaj pripravili in so bile osnova za nastanek zbornika. "Zadnja leta imam čast in privilegij, da lahko sodelujem z njo". Izkušnja je "res enkratna, kot so vse izkušnje z Dorico Makuc, ko pripravljamo nove nize". Vsakega "pripravi kot diplomsko nalogo" ter tako rešuje pozabe osebe in dogodke. To delo je čudovito tudi zaradi tega, ker daje možnost, da spoznaš vedno nove ljudi in osebnosti. "Že delava za nov niz", je z navdušenjem napovedala Floreninova in si zaželela z njo novih izzivov in sodelovanj. Ana Praček se je vrnila "kot Američanka, ljudje so jo gledali malo čudno, ker je bila 'drugače urejena', po ameriško, tu-

Sanja Vogrič

Alenka Florenin

di zaradi tega je bila očarljiva", je dodala županja. Tako damo je spoznala Ivano Slamič, ki je bila ob vrnitvi Ane Praček v Ajdovščino leta 1972 rosno mlada, "ona pa je bila takrat toliko stara, kolikor sem stara jaz danes", je dejala. Ajdovščina je resnično zelo čudno gledala nanjo, na njena oblačila, njeno urejenost, popolno zunanjo drugačnost. "Treba je bilo mnogo let, da približno enako hodimo ženske danes, kot je hodila ona leta 1972". Ivana Slamič je tedaj odkrivala in spoznavala slovensko literaturo, ki je nastajala v Trstu, Gorici in na Korškem, tudi v neposrednem stiku s sodobnimi ustvarjalci. V Katoliški knjigarni v Gorici se je seznanjala z deli, ki so nastajala v Argentini. V Slovenijo je bilo npr. možno prinesiti majhne knjižice z Balantičevimi poeziji, ki jih je bilo mogoče "krasno skriti v glavo solate. Tam je nihče ni iskal. To so bila odlična, zelo zanimiva in bogata švercarska leta". O literaturi, ki je nastajala med ameriški Slovenci, pa so vedeli bore malo. Študentje so lahko našli pesmi Ane Praček Krasna v koledarju Slovenske izseljenke družbe. Ko se je leta 1972 vrnila na Vipavsko, je Ivano Slamič pritegnila s parafrazo Gregorčičevega verza: "... kar more, to žena je storiti dolžna". Mlade je pozvala, naj začnejo pripravljati literarne večere. Skupaj s knjižničarkami je iz svojega bogatega arhiva pripravila razstavo o Louisu Adamiču in "me prisilila, da sem imela svojo prvo besedo za javnost o pisatelju in njegovem delu". Ivana Slamič jo je pogosto srečevala, tudi ob predstavitvi njenih treh knjig v Pilonovi galeriji. "Kaj je tisto, zaradi česar se mi zdi, da je Ana Praček Krasna iz-

jemna ženska"? Njena pot iz Dolge Poljane prek Pensilvanije do New Yorka je bila pot od skromne podeželske deklice, ki je v enem samem letu, 1917, izgubila očeta in mater, do svetovljanke. Doma je končala dobro avstrijsko osnovno šolo, v Ameriki pa se je izpopolnila v materinščini in angleščini. Odlično je pisala v obeh jezikih. Njena pot samoizobraževanja, predvsem pa vztrajna prizadevanja za pravice žensk, še zlasti za pravico do izobrazbe, so občudovanja vredni. Vključila se je v socialistično gibanje, "njena vizija sveta je seveda bila utopična, zaradi te utopičnosti morebiti, z današnjega stališča, tudi nekoliko naivna". Treba se je izobraževati, je trdila, kajti samo izobrazba ženski pomaga, da postane pri delu enakovredna moškemu. Izjemno pomembno je tudi to, da je resnično iskreno obtoževala brezdušni liberalni kapitalizem, ki je danes del vseh nas. Izjemno pomembna je tudi njena "neodvisnost in samostojnost: bila je ženska, ki se ni podrejala nobenim idejam, če jih ni sama notranjila, če niso postale del nje". Zelo ponosna je bila na svoj časopis, Glas naroda, zadnje desetletje je bila tudi njegova lastnica. To je bil neodvisen časopis: ni ga izdajalo nobeno društvo, zato je lahko svobodno pisala vse, kar je hotela. To pa je bilo: ohranjanje pripadnosti stari domovini. Ko se je po 52 letih vrnila domov, je z možem z žalostjo ugotovila, da nekdanje domovine pravzaprav ni več, ni več Dolge Poljane iz leta 1920, ni več Vipave, kakršno je poznala ona. "Nekoč res bistri studenci so se skalili", je med

no pisala vse, kar je hotela. To pa je bilo: ohranjanje pripadnosti stari domovini. Ko se je po 52 letih vrnila domov, je z možem z žalostjo ugotovila, da nekdanje domovine pravzaprav ni več, ni več Dolge Poljane iz leta 1920, ni več Vipave, kakršno je poznala ona. "Nekoč res bistri studenci so se skalili", je med

drugim zgovorno zapisala. Strokovnjakom, ki raziskujejo njeno delo, Ivana Slamič oporeka očitjanje njenega samorastništva. "Ne obstaja diplomirani pesnik. Pesnik ali si ali nisi". To ni poklic, ampak poklicanost, stan. "Ana Praček Krasna je pesnica! Razmere so jo prisilile v pisanje socialno-kritičnih pesmi", med njimi pa so mnoge izjemno izpovedne, refleksivne, v katerih izpoveduje tudi svojo bolečino ob misli na dom. "Upamo in si želimo, da bi ta knjiga postala most", in to ne v prostoru, temveč v času, je dejala Marija Mercina. Ana Praček Krasna je med svojima domovinama postavila trdne mostove. Na neki način je v tem zborniku vzpostavljen most tako, da v njem sodelujeta tudi dve mladi avtorici. Helena Uršič je kot dijakinja Škofjiske gimnazije v Vipavi izdelala nalogo, v kateri je poglobila odnos Ane Praček Krasna do dveh domovin; prišla je do zanimive ugotovitve, da je bila po vrnitvi "hkrati doma in tuja v obeh. Obe sta ji bili materi in mačehi". Drugo zanimivo vprašanje

je, ki se ga je lotila, je odnos Ajdovcev do nje po letu 1972. Na osnovi intervjujev je prišla do sklepa nesprejetosti pesnice ob njeni vrnitvi. Tanja Bratina Kozamernik pa je predstavila prozo Ane Praček Krasna, "ki nas ne navduši nič manj kot njena poezija". Diplomsko delo, ki ga je napisala na Univerzi v Novi Gorici, je postavilo pod drobnogled njeno upodobitev ženskosti v kratki pripovedni prozi. Ni pisala daljših besedil ne romana, ampak kratko prozo, je poudarila Ivana Slamič. Kratkost je povezana tudi s tem, da "je bila pesnica in kot novinarica navajena hitrega, kratkega informativnega pisanja". Bila je feministka, nekateri raziskovalci iščejo vzporednice z ameriško pesnico Emily Dickinson. "To niti ni pomembno. Zanimale so jo ženske, njihovo življenje in njihove usode". Tanja Bratina zelo natančno analizira odnos žensk do življenja v domovini, namero, da se izselijo, razdvojenost zaradi odseljenosti, hrepenenje po vrnitvi domov in obenem zavedanje, da se najbrž ne bodo nikdar več vrnile. Ob tem poudarja prizadevanje, da bi dosegle višjo izobrazbo, opisuje ženske-delavke in ženske-matere. Posebna vrednost raziskave je še ta, da vsako trditev utemeljuje z odlomkom. "Ana Praček ne poudarja herojstva žensk; to, kar počenjajo, je sestavni del njihovega naravnega življenja. Pomembno je, da so predvsem ženske glavne osebe, da so moški resnično samo stranski liki, da je ženska tista, ki je pravzaprav družinski razum". Sergij Pelhan v uvodniku zbornika poudarja, kako je v sedanjem času še pomembnejše, da se zavedamo slovenstva ne glede na to, v katerem delu sveta živijo Slovenci, predvsem pa, da se zavedamo njihovega dela in pomena. Pri tem je med prvimi Ana Praček Krasna "ena najznamenitejših Slovenk", kot jo je tudi imenoval Mihael Glavan.

Dorica Makuc je "z velikanskim samozaupanjem in pogumom" trdi-

Vokalno instrumentalna skupina Sanje

Afera Luka Koper

Pobegli duh iz stekleničke

Duh iz stekleničke je ušel. Ne tisti dobri duh iz svetilke. Ne tisti, ki ob trikratnem drgnjenju izpolni tri želje. Ne, tokrat govorimo o onem drugem duhu, ki ga ne moremo nadzorovati. Tisti, ki najpogosteje zbuja strah. Stekleničko lahko imenujete tudi Pandora skrinjica, kot vam je ljubše. Terminologija tukaj ni pomembna, bolj je pomembna vsebina. Govorimo namreč o kaosu, ki je skozi ves prejšnji teden pretresal Luko Koper in celotno Slovenijo in ki je dosegel vrelišče v petek in soboto. Zakaj govorimo o duhu, ki je ušel iz stekleničke? Zato ker se je v določenem trenutku v koprskem pristanišču nabralo toliko napetosti, obračunavanj in notranjih bojov, da je moglo nekje počiti.

Je res vstala Primorska?

“Vstala Primorska – vstani Slovenija” je bilo geslo, pod katerim so se zbrali zaposleni v Luko Koper in precejšnje število krajanov v boju proti posegom države in Slovenskega državnega holdinga (SDH). Izbira takih gesel je, če smo dobrohotni, populistična in zelo zavajajoča. Ker v “zadevi Luka Koper” ni šlo za nikakršno

mevanju gospodarskih strategij. Pojdimo po vrsti. Prva nesoglasja in nesporazumi so nastali na ravni vodstva Luke Koper in vodstva SDH, ki je zastopnik države, 70-odstotnega lastnika koprške luke. Pred nekaj meseci je minister

se privlečeni. Dejstvo pa je, da so bili dejanski razlogi povezani v prvi vrsti z vprašanjem drugega tira in – po besedah sindikatov – morebitnih podeljevanj koncesij v pristanišču tujim poslovnim partnerjem. To naj bi bil (tudi) eden od

zlogi za njihov odpoklic, ki sta jih navedla SDH in kasneje vlada (državni sekretar Dragonja), so bili res šibki in za la-

je prevzel vajeti ministrstva v svoje roke, je ravno okoli drugega tira med Koprrom in Divačo postregel z nekaj protislovnimi potezami. Takoj po umestitvi je dejal, da po njegovem mnenju drugi tir sploh ni izvedljiv. Izjavo je seveda pod javnim pritiskom moral kasneje preklicati. Drugi tir je danes po šestem bloku termoelektrarne Šoštanj najpomembnejši infrastrukturni projekt v Sloveniji. Vladna ocena izdelave tega projekta znaša 1,4 milijarde evrov (spet približno toliko kot

svojih tež, zakaj je potrebno zamenjati tri nadzornike Luke Koper, so se med drugim posluževali podatkov o poslovnih (ne) uspehih Luke Koper, za katere se je kasneje izkazalo, da so že zastareli ali celo da so bili nepravilni. Ko gre za Metoda Dragonjo in Marka Jazbeca, pa je treba v ospredje izpostaviti še en vidik iz njune preteklosti. Oba sta nekdanja upravitelja Nove ljubljanske banke v času “brezskrbnega poslovanja”. Oba sta bila vpletena tudi v zelo vprašljive kadrovske rošade v zadnjem letu. Te so skušale “rehabilitirati” stare kadre iz NLB, ki so pomagali kopati dolžniško bančno luknjo. Dragonja je na primer sodeloval pri odpoklicu vodstva DUTB (slabe banke), ki so ga sestavljali pretežno švedski strokovnjaki, ko se je ta organ zapletel v spor s Savo, na čelu katere je bil nekdanji funkcionar NLB Matej Narat. Jazbec pa je kot prvi mož SDH hotel namestiti v nadzorni svet NLB nekdanje upravitelje iste banke v balkanskih podružnicah. Zaradi množične vstaje javnosti mu poskus ni uspel.

Zloraba gesel

Poglejmo še na drugo stran barikade. V vojni je bil najprej nadzorni svet Luke Koper, ki so se mu kasneje množično pridružili uprava, sindikati in zaposleni. Geslo “Vstala Primorska – vstani Slovenija” je v marsičem zavajajoče. “Reševanje” Luke Koper je vse prej kot državotvorno dejanje reševanja slovenskega gospodarstva.

Poglejmo najprej vodstvo Luke Koper. Najbolj izpostavljena je bila prva nadzornica Alenka Žnidaršič Kranjc, ki je bila na seznamu za odstel in je bila, po lastnih besedah, deležna tudi groženj s fizičnim obračunavanjem.

/str. 16
kil

odganjanje tujih okupatorjev, kot so mnogi prikazovali. Če smo realisti, moramo ugotoviti, da je šlo za igro številnih navzkrižnih interesov, ki so nato izbruhnili skozi ventil tridnevnega popolnega zaprtja luke. Šlo je za najslabši možni razplet, ki kaže na amaterski nivo slovenskega korporativnega upravljanja z javnim premoženjem. Že res torej, da Slovenija že dve leti gospodarsko raste, Luka Koper pa je kljub temu izrazil primer, da je v matici nekaj hudo narobe pri razu-

sprotovanje novemu podjetju s strani vodstva luke je bilo osnovano na nezadovoljstvu z dejstvom, da je podjetje 2TDK predvidevalo tudi vstop tujih zasebnih delničarjev. In to bi Luko Koper zmanjšalo manevrsko moč pri upravljanju tega pomembnega infrastrukturnega projekta.

Drugi del spora, zaradi katerega je potem počilo, je bila nedavna namera SDH, da zamenja tri nadzornike Luke Koper na skupščini, ki je bila 1. julija. Formalni ra-

načinov za pridobivanje vlagateljev v drugi tir. To trdijo sindikati in zaposleni, medtem ko je resorni minister Gašperšič sicer res dopuščal možnost prihoda tujcev v projekt 2TDK, ni pa nikoli govoril o tujih koncesinjah, še manj o tujih lastnikih v Luko Koper. Spor in napetosti so vsekakor šli tako daleč, da je predsednica nadzornega sveta Luke Koper Alenka Žnidaršič Kranjc razkrila, da so ji celo grozili s smrtjo. Iz teh napetosti so se porodile prve demonstracije “Vstala Primorska, vstani Slovenija” in nazadnje popolna blokada Luke Koper z zahtevo odstopa ministra Gašperšiča, sekretarja Dragonje in predsednika uprave SDH Jazbeca (zadnja zahteva se je že uresničila).

Raztreseni in nezaupanja vredni funkcionarji

To je nekaj osnovnih dejstev v sporu okoli “afere Luke Koper”. Poglejmo zdaj vse nedoslednosti, zaradi katerih je v tem primeru (ponovno) na izpitu padel celoten sistem slovenskega državnega gospodarstva.

Najprej minister Gašperšič. Odkar

prav sama država. To je bil bistroumen nesmisel, ki je zrasel na Gašperšičevem zelniku.

V “aferi Luka Koper” so nespretno delovali vsi vpleteni vladni funkcionarji od Gašperšiča do državnega sekretarja Metoda Dragonje in predsednika uprave SDH Marka Jazbeca. V utemeljevanju

Komentar ob 25. obletnici slovenske državnosti

Pod svobodnim soncem

Ob 25-letnici slovenske državnosti sem za tokratni komentar izbrala naslov Finžgarjevega zgodovinskega romana *Pod svobodnim soncem*. Tisti, ki nekaj damo na naše prednike in smo jih z veseljem poslušali, vemo, da je bil to sen vsakega Slovenca, srčna želja gojiti in ohraniti slovensko besedo, biti na svoji zemlji, svoj gospod; videti svoje otroke, ki se rodijo in odrasčajo pod svobodnim soncem. In danes, ko praznujemo četrto stoletje lastne države, je dovolj razlogov za skupno praznovanje, pravim skupno, kajti Slovenija je ena in vsi smo del te skupnosti.

Ko smo leta 1991 razglasili državo, je bila moja prva misel namenjena mojemu očetu in na glas sem si rekla: “Dragi tata, škoda, ker nisi dočkal tega dne”. Vedela sem, koliko zaničevanja in trpljenja je doživel samo zato, ker je bil Slovenec, ker so bile v njegovih dokumentih napisane neke druge države, nekaj, kar ni odgovarjalo temu, kar je on v resnici bil. Naj mi oprostijo vsi tisti, ki zdaj stojijo v prvi ali drugi vrsti, ki se dobivajo na eni ali drugi proslavi in govorijo drug čez drugega in si pripenjajo zasluge. Hvala za vse dobro, pa vendar, naša pot v samostojnost in državnost se je začela veliko stoletij

prej, tlakovali so jo naši predniki. Tlakovali so jo s slovenstvom skozi vero, kulturo in poštenim delom. Kljub zatiranju je iskra pod pepelom vedno ktila in šele tistega junijskega večera, ko je zaplapolala naša zastava, smo spoznali, da se tista iskra imenuje država Slovenija.

Vsi, prav vsi prebivalci naše Slovenije smo lahko ponosni in zaslužni, da

nam je to uspelo, vsak glas je prispeval k odločitvi in končno tudi glas proti je pokazal, da se ni več potrebno bati, da ni več potrebno slepo slediti nekim temnim silam, temveč, da se rojeva de-

mokracija. Taka ali drugačna, zavita v tancico strahu in pričakovanj. Ne kažimo s prstom na to, kaj je kdo takrat rekel, važno je, kaj je iz tega nastalo. Saj vemo, ob rojstvu otroka smo vsi veseli, polni načrtov in želja, kaj vse bi oz. bo iz tega otroka “ratalo”. Kaj iz tega nastane, pa je druga zgodba, potem pa pravimo, da so za stranpoti krivi geni, slaba družba, napačna vzgoja in kaj vem še kaj. A ni isto z našo državo? Preveč dvobarvnih genov se je nabralo pod našo kožo, preveč družbeno nekoristnih dejanj se je začelo kopičiti, ja pa tudi vzgoja je celim generacijam oprala

ce, pri petindvajsetih letih je čas, da mladenka in mladenič zadihata s polnimi pljuči, ostaneta spoštljiva do preteklosti, vendar zreta v prihodnost. Svobodno sonce daje vse možnosti.

25. junija pred petindvajsetimi leti smo bili vsi polni pričakovanj, mislili smo, da bo že zaradi lastne himne in lastne zastave vse drugače. Res je bilo in je še drugače, toda imeti državo še ne pomeni, da se bosta cedila mleko in med. Ni potrebe, da primerjamo prej in potem, ni potrebe, da se primerjamo z drugimi državami. Mi smo to, kar smo. Imamo lepo deželo in prav je, da smo na to ponosni, vendar država je kot zakonska zveza, kjer pravimo: ‘ostali si bomo zvesti v dobrem in hudem’. Zato je naša sveta dolžnost, da vsak na svoj način prispevamo k skupnemu dobremu. In prav tu je srž problema, kjer je večinoma pomembno moje dobro, nič pa me ne zanima tvoje dobro, za skupno dobro pa komaj vemo.

Zanimivo, vse preveč govorimo o ‘prvoborcih’ naše samostojnosti. Vse bolj je to podobno teku čez drn in strn. Kdo je bolj zaslužen, kdo je držal zavoro, kdo je diplomatsko plaval s tokom, da se ne bi komu zameril? Tipični primeri človeških lastnosti, ki se kažejo

na vsakem koraku in nas na vsakem koraku tudi razdvajajo. Ni vaške veselice ali intelektualnih srečanj, da se ne bi na to temu udarili ‘naši’ in ‘vaši’. Moder mož mi je povedal, da so zaradi obeh gospodov, saj vsi veste, katera dva mislim, v družini skregani. A nam je to treba?

Še bolj zanimiv pa je pogled z drugega zornega kota: padle so tovarne, banke so šle na kant, celo eno cerkev so prodali, ni denarja za popravilo mostov, cest, zdravstvo, šolstvo, policija, vojska se upira. Sociala je prišla tako daleč, da se govori o lačnih otrocih, o deložiranih upokojencih. Prodali in zafurali smo vse, kar se je prodati dalo, sedaj je na vrsti Luka Koper. Ne, ne bom več naštevala, le spomnila bom, da tu ni nobenega teka čez drn in strn. Tu si nihče ne pripenja zaslug, tu ni junaka, ki bi javno povedal, da je bil pri teh kupčijah zraven, oprostite, tu so vsi nedolžni kot dojenček. Le na vaških veselnicah in intelektualnih srečanjih so ‘vaši’ in ‘naši’ lopovi; na sodiščih, kjer je prostor za take stvari, pa je vse tiho. Tudi to poglavje je potrebno končati, junake, ki so zapravili vse, kar se je zapraviti dalo, pa izločiti iz državnega maratona.

Ob koncu bi naši državi zaželela vse dobro, najboljše. Naj se ob slovenski himni prižgejo iskrice v oči, pa še geslo našega škofa: “Pogum vse ljudstvo v deželi!” naj bo za popotnico.

Jožica Ličen

Teden kriških zavetnikov 2016

Lepa doživetja pod farnim zvonom

V sredo, 22. junija, so v Slomškovem domu v Križu odprli dve razstavi ob praznovanju kriških zavetnikov; organizirala sta ju župnija Svetega Križa pri Trstu in Slomškovo društvo skupaj z mladinsko skupino.

z vneto posvečala poučevanju umetnosti na slovenskih srednjih šolah. V kulturno-umetniškem društvu Magnet se je od leta 1996 ukvarjala s predstavljanjem razstav in prirejanjem tečajev za odrasle in otroke. Ani Tretjak raziskuje v slikarstvu

Razstava *Oko narave* predstavlja prikaz tridesetletnega raziskovanja subtilnih vtisov, ki jih je slikarka zabeležila na različnih pomembnih lokacijah. V Amsterdamu, v Svečah na Koroškem, Benetkah, Trstu, na Sinjem vrhu, v Čedadu, na Dunaju, v Škocjan-

govorico in pripoveduje zgodbe o kozmični alkimiji.

Od leta 2014 Tretjakova vodi tečaj risanja - za odrasle - s simbolno govornico v Slomškovem domu v Križu v sklopu župnije Sveti Križ.

Isti dan je bilo tudi odprtje čipkarske razstave domačih klekljarič, ki jim je v dveh sezonah strokovno pomoč nudila Alenka Križmančič.

Obe skupini je uresničil pokojni domači župnik Maks Suard, ki sta se ga večkrat spomnili obe predstavnici skupin.

Letos so se odločili, da bodo predstavili dejavnosti, ki potekajo že dve leti v okviru župnije, tako so povabili za glasbene točke še domačinki Tamaro Tretjak in Claudio Sedmak.

V četrtek, 23. junija, na vigilijo goda sv. Janeza Krstnika, so priredili še dobro obiskano delavnico izdelovanja svetoivanskih venčkov.

V nedeljo, 26. junija, pa so praznovali slovesnost sv. Petra in Pavla s sv. mašo. Procesije žal jim ni uspelo izvesti, ker se je letos ravno med sv. mašo razdijala nevihta z močnim dežjem in vetrom. Vseeno je bilo po sv. maši tradicionalno druženje v Slomškovem domu. V sredo, 29. junija, na god sv. Petra in Pavla, se je s sv. mašo sklenil letošnji Teden kriških zavetnikov.

Matej Kosmač

Najprej je bilo na vrsti odprtje likovne razstave slikarke Ani Tretjak. Slikarka, po rodu iz Križa, se je rodila leta 1954 na Opčinah. V Trstu je diplomirala na državnem umetnostnem zavodu Nordio, nato pa je študij nadaljevala še v Ljubljani, kjer je diplomirala na Pedagoški in likovni akademiji. Vse do upokojitve leta 2015 se je

duhovne razsežnosti, z asociativnim kolažem, samodejno risbo in sakralno geometrijo ter geografijo. Z meditativnim pristopom išče stik s celostno dimenzijo in s simbolno govornico skuša beležiti sporočila, ki jih sprejema iz območja kolektivnega nezavednega. Od leta 1980 živi in ustvarja v Križu.

skih jamah, Doberdobo, Gropadi, Devinu, a predvsem in največ v Križu.

Krajina, v kateri človek živi, učinkuje nanj in človek s svojim ravnanjem vpliva nanjo. Vse, kar se dogaja v določenem kraju, se na različne načine vtisne v podobo kraja in ga zaznamuje. Duševna plat narave se izraža s simbolno

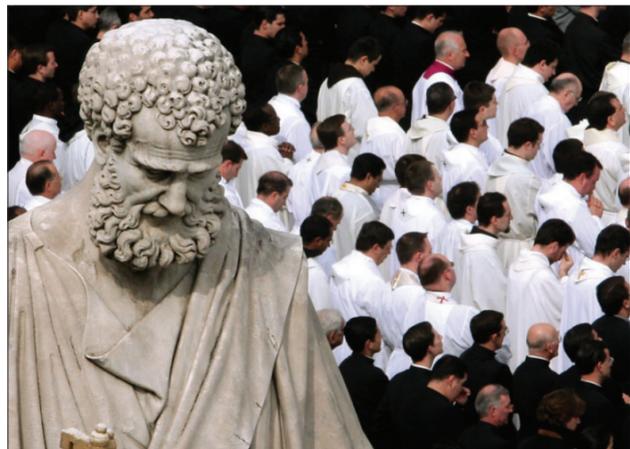
V PREMISLEK Sivi pragmatizem cerkvene vsakdanjosti

Duhovnik med krizo in upanjem

Papež Frančišek, ki nas vedno znova preseneča, v apostolski spodbudi Veselje evangelija (VE) v 83. poglavju omenjene apostolske spodbude pravi: "Tako nastaja največja nevarnost: sivi pragmatizem cerkvene vsakdanjosti, kjer na videz vse poteka v redu, v resnici pa vera peša in se utaplja v malodušju".

Pojem sivi pragmatizem cerkvene vsakdanjosti je uporabljal že papež Ratzinger v Mehiki leta 1996, tokrat ga je papež Frančišek ponovno vzel iz pozabe. To je stanje, ko duhovnik v občutku nemoči nad neuspehi omahne in se preda malodušju. Lahko pa bi se ta občutek nemoči spremenil v jezo ali celo v sovraštvo do vsega, kar ponuja sodobni svet. To se lahko dogodi tudi vsakemu kristjanu in ne samo duhovniku. Papež jasno opozarja: "Hudi duh poraza je brat skušnjave, da bi predčasno

ločil pšenico od plev" (VE 85). Tako se mimogrede srečujemo z neko psihologijo, ki jo imenuje-

mo "pokopališka psihologija". Ta počasi spreminja kristjane v muzejske mumije. Razočarani so nad Cerkvijo, nad vodstvom, pa

tudi nad samim seboj. Pisatelj Bernanos je to označil za trenutek, ko kristjan živi v nekem razočaranju in žalosti nad vsem, kar ga obdaja. To pa je - "najdragocenejši od demonovih nabojev". Malodušnost in razočaranje ne samo kristjana, ampak vsakega človeka, privedeta v stanje nezainteresiranosti, in to tako, da ga ne gane ne Božje in ne svet-

na, da od tega, kar je bilo nekoč, je danes le še bore malo. Vse se je nekam razpršilo, od številčnih družin so ostali samo tu pa tam še kakšni cerkveno poročeni, od vrste ministrantov, še tu pa tam kdo pricaplja pred oltar, komaj kdo se še priglasi za cerkveno pokoro ...

Ti dogodki in takšno stanje v svetu dokazujejo, da sodobni človek duhovnika skoraj ne rabi več, razen morda še za kakšen pogreb. Duhovnikova stoletna identiteta je na udaru. Duhovnika je sicer v Jugoslaviji komunizem izenačil z obrtnikom, po padcu le-tega pa je dejansko postal, kar v tistem času le ni bil. Zanimiv je sicer še za ohranjanje nekega tradicionalnega obredja /rituala/, že davno pa je nepomemben pri življenjski usmeritvi ljudi, s katerimi živi oziroma ki so mu zaupani.

Kako naprej? Zelo preprosto. Podajam vam pesmico za konec in v razmislek. Takole se glasi: Verovanje. / V nič ni treba verjeti, / ker ni kaj za verjeti. / Ali je, ali pa ni. / Najdi, ali skreni. / Ti imaš svobodno voljo. / Tisti, ki ga iščeš, ima zate čas!"

Ambrož Kodolja

Cerkveni in družbeni antislovar (23c)

V kot VERA 3

Govorili smo o tem, kako je kriza vere še kako pomembna težava, ker je temeljna, saj se vse začne tam, potem pa preide tudi na življenje nasploh. Živi se sprotno, trenutno, brez neke moralne podlage, odgovornosti in stremljenja po "nečem več", kar sicer kristjani imenujemo tudi večno življenje, kar pa na koncu ni nič drugega kot življenje tudi z duhovno dimenzijo, odprto za navdihe od zgoraj, hkrati pa zavedajoč se svoje krhkosti brez te pomoči in moči. Brez tega gre le za neprestano iskanje ugodja in užitek, zabave in koristiljubje. Tu imamo dva izraza sekulariziranega življenja - racionalizem in "svobodno življenje". Za prvo je življenje eno samo, konča pa se s prenehanjem življenjskih funkcij - gre torej za povsem fizično in biološko pojmovanje človeka, kar se navsezadnje zrcali tudi v pogledu na človeka in njegovo telo, kakor smo to obravnavali. Pri drugem izrazu, torej "svobodnem življenju", obstaja sicer odprtost za presežno in vse, kar je s tem povezano, vendar to ne sme pogojevati posameznikovega življenja ali ga oblikovati. Le-to se namreč ravna zlasti glede na neko ne natančno določeno "ljubezen", ki pa je ljubezen brez resnice ali Resnice, torej brez tistih omenjenih presežnih resničnosti: enega, resničnega, dobrega in lepega, če pa se že opiramo na slednje, to vsekakor ni nekaj presežnega ali absolutnega, temveč nekaj relativnega in delnega, je lahko hkrati nekaj in nič, eno in razdrobljeno, resnično za nekatere ... Vse skupaj je le še subjektivno, torej odvisno glede na posameznika, nič pa objektivno, torej splošno

veljavno. Objektivno je le to, da je vse skupaj relativno. Obstajajo sicer neke oblike notranjega življenja, neke duhovnosti, a te so za vsakogar različne in drugačne. Predstavili smo že današnje družbo kot neki nenehen karneval, kar je dobra metafora. Na političnem področju ni vse le razčetrjeno, temveč še bolj razdeljeno. Po mnogih deželah je to, da so voditelji pogoreli in odpovedali, privedlo do tega, da so izbrali na njihovo mesto klovna ali, kot bi se izrazil prijatelj, "makaka". Karneval je predstava družbe, ki je obrnjena na glavo, kjer hlapci postanejo gospodarji, ni razlike med moškimi in ženskami ... Vendar, medtem ko so te pustne ceremonije imele svojo jasno časovno omejitve, pa karnevalu našega časa ni videti konca. Ta prevlada čutnega, počutnega, čustvenega in še kakšnega, ki zavrača ljubezen kot sladko odgovornost, bežanje od skrbi za bližnjega, nepriznavanje meja, privede tudi do tega, da ljudje namesto presežnega Gospoda naredimo boga po svoji podobi, da si postavimo zlato tele, kakršno nam pač ustreza. V svoji ozkosti in omotičnosti si bomo seveda domišljali, da smo sami svoji gospodarji, v resnici pa delamo le uslugo tisti peščici vplivnežev, ki vodijo naša življenja po mili volji. Jasno imajo namreč preštudirane naše korake in naše želje, mi pa nimamo moči, da bi se peklenskemu plesu uprli, ker slonimo le na sebi, ne pa v resnici na Gospodu, ki ima edino oblast nad vsem zlom. Ni torej izbire, ker je nekemu pač treba služiti, na nas pa je, komu bomo služili. Odločitev je pomembna, ker sicer kdo drug služi, dobesedno, z nami.

Andrej Vončina

SPRAVA, EDINOST, SREČA (7)

Primož Krečič

PROŠNJA ZA ODPUŠČANJE

V medsebojnih odnosih se dopolnjujemo, bogatimo in gradimo svoje osebnosti. Včasih pa postajajo ti odnosi težki, obremenjujoči, ker ne iščemo skupnih rešitev in poti. Ovirata nas zlo in brezbriznost naših bližnjih, ki nas nočejo razumeti. Ko smo ranjeni in si ne moremo sami pomagati, se lahko odpremo Božji ljubezni, ki nam prihaja naproti s svojo bližino in odpuščanjem. Nobena stvar ni tako zdravilna kot odpuščanje, ki je ogledalo naše vere in krščanskega življenja. V njem ponovno najdemo domač, sinovski odnos z Bogom in bratsko skupnost z ljudmi. Nekdaj mrtvi odnosi zaživijo in življenje se začne z novim zamahom. Evangelist Luka pravi, da je bil izgubljeni sin izven sebe in da je naredil veliko hudega. Potem je šel vase in začel razmišljati o očetu. Danes so mnogi ljudje izven sebe in ne želijo razmišljati o Bogu. Zato pozabljajo, kdo so, in se zapirajo v svojo žalost ter jezo. Nekateri se oprijemajo zmotnega mišljenja, da je dovolj govoriti o odpuščanju, ne pa odpustiti. Saj se vse pozabi in čas zaceli rane. Toda

odpustiti ne pomeni pozabiti, kajti pozabljena rana se odpre in z njo stara bolečina. Odpuščanje tudi ni prisiljeno dejanje, ampak mora nastati iz svobodne odločitve in brez pogojev. Tako odpuščanje je nov začetek. Marsikdaj je zelo naporno, ker mora iti skozi križ, da umremo svoji sebičnosti ter povračilu in se odpremo daru drugega. V odpuščanju odkrivamo dar življenja, ki smo ga zavrnili in se je ponovno vrnil ter obudil nov odnos. V tem smislu je odpuščanje čudež, ki nas vedno znova dela ljudi in odpira v skupnost. Morda se kdaj z apostolom Petrom sprašujemo, kolikokrat moramo odpustiti, toda Jezus je odločen, da je treba odpustiti vedno, znova in znova, tudi če nam drugi nočejo odpustiti ali sprejeti našega daru odpuščanja. Usmiljena in potrpežljiva ljubezen potuje od človeka do človeka in gradi nove vezi skupnosti, iz zamer in smrti se rojeva življenje in veselje. Edina meja smo torej ljudje, če nismo pripravljene odpustiti. V očenašu prosimo, naj nam Bog odpusti grehe, kar tudi mi odpuščamo drugim.

Cerkev na Slovenskem

Letos 15 novomašnikov

Katoliška Cerkev na Slovenskem je letos dobila 15 novomašnikov. Od tega jih je 14 v duhovnike posvečenih v Sloveniji, eden pa v izseljenstvu. Največ novomašnikov imata dve najmanjši škofiji - novomeška in murskosoboška. Njihovo skupno število je letos sicer višje kot prejšnja leta. Leta 2014 je bilo npr. novomašnikov sedem, lani pa 12.

Večina letošnjih novomašnikov je bila v duhovnike posvečena na praznik apostolov sv. Petra in Pavla.

V celjski škofiji je bil v duhovnika posvečen Gregor Majcen, v koprski Janez Jurij Arnež, v ljubljanski Bernard Rožman in Simon Virant, v mariborski Robert Sekavčnik, v murskosoboški pa Matjaž Muršič Klenar. Največ novomašnikov ima novomeška škofija. Tam so du-

hovniki postali Matej Gnidovec, Boštjan Gorišek, Štefan Hosta in Roman Ivanetič.

V duhovnike je bilo posvečenih tudi pet redovnikov - frančiškan Boštjan Horvat, križnik Boštjan Kotar, salezijanec Mitja Franc in minorit Anton Borovnjak. Od omenjenih trije prihajajo iz murskosoboške škofije, eden pa iz novomeške. Dne 3. junija je bil v ZDA v duhovnika posvečen tudi Jernej Šuštar, sicer član tamkajšnje Skupnosti Kristusa Jagnjeta.

Novomašnik dr. Janez Jurij Arnež

Povprečna starost letošnjih novomašnikov je 30,6 leta. Najstarejši je star 53, dva najmlajša pa 24 let.

Kratke

Zagoreli so svetoivanski kresovi

Kresovi tradicionalno zagorijo ob raznih priložnostih. V naših krajih so najbolj razširjeni tisti, ki jih prižigajo na predvečer sv. Ivana, ko se začenja koledarsko poletje in je noč najkrajša. Kresovi imajo tudi svojo sporočilnost, saj svetloba prevlada nad temo, torej življenje nad smrtjo. Nekoč so po vaseh kresove prižigali na trgih in križiščih, danes, ko so ti prekrti z asfaltom,

Foto DP

to ne morejo več. Po raznih zaselkih so tekmovali, kdo bo zbral največ vejčja in drugega lesa in zakuril najvišji kres. Ko je ogenj polagoma ugašal, se je mladina zabavala in preskakovala žerjavico. Ker so bile v bližini njive, posejane s krompirjem, so mlade gomolje izkopali in jih spekli na žerjavici. V nekaterih krajih imajo navado, da ob kresovanju spletajo svetoivanske venčke iz poljskega cvetja in z njimi "okronajo" dekleta. Danes skrbijo za kresove društva, ki prirejajo tudi krajši kulturni in družabni program.

Na posnetku visok kres v Štandrežu na bregu reke Soče; pripravilo ga je društvo sKultura 2001. / DP

Uspešno končana čistilna akcija na Vrhu Sv. Mihaela

Prejšnjo soboto se je končala tretja čistilna akcija na Vrhu Sv. Mihaela; domačini smo očistili dve vhodni parceli naše priljubljene vasi. Prisotnih je bilo kar precej prostovoljcev.

Delovni dan smo končali z družabnim srečanjem v Lokandi Devetak pri Čotovih z mladimi harmonikarji. Rad bi se zahvalil vsem Vrhovcem, ki so pomagali pri delu, in seveda društvom, ki so nam bili ob strani, KD Danica, PD Vrh Sv. Mihaela in Zadrugi Brajda. Zmenili smo se, da se najdemo spet v septembru in da bomo očistili še parcelo pri šoli in pri avtobusni postaji v spodnjem delu vasi. / AD

Abonmajška sezona SSG v Gorici 2016/2017

Slovensko stalno gledališče se tudi letos predstavlja na Goriškem z bogatim repertoarjem abonmajške sezone 2016/2017, ki vsebuje šest predstav in dva dogodka v organizaciji Kulturnega doma Gorica in Kulturnega centra Lojze Bratuž iz Gorice. Uvodna predstava, Čehov Češnjev vrt, bo v ponedeljek, 14. novembra 2016, (ob 20.30) v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Na Goriškem v teh dneh poteka predpis abonmajev; kdor ga vpiše do 29. julija, bo imel popust. Abonmaji SSG za Gorico so na voljo pri blagajni Kulturnega doma, ki je odprta od ponedeljka do petka, od 9.00 do 12.00.

Predstave bodo tudi letos izmenično na odru Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž in bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi. V abonmajsko ponudbo je vključen tudi brezplačen avtobusni prevoz za vse predstave goriškega abonmaja.

Za podrobnejše informacije za vpis abonmaja SSG v Gorici se lahko zainteresirani obrnejo na urad Kulturnega doma v Gorici (ul. Brass 20 – tel +39 0481 33288 – info@kulturnidom.it).

MePZ Hrast na gostovanju v Dolini Aoste "Čarobni spomeniki" s slovenskim žarom

Številne in morfološko različne doline južno pod Mont Blanc in drugimi štiritisočaki na italijansko-francoski meji so območja z zelo dolgo naselitveno zgodovino. Te doline, ki jih poznamo s skupnim imenom Dolina Aosta, so bile prehod med romanskim in galskim svetom že v času rimskega imperija. Mesto Aosta je kot Augusta pretoria nastalo v času cesarja Avgusta leta 25 pred Kristusom. Tam lahko še vedno občudujemo rimsko arhitekturo (začenši z Avgustovim slavolokom), ki se je v zgodovini pomešala s srednjeveško in kasnejšimi tipi arhitekture. Posebej značilni so gradovi in utrdbe. Tudi ta specifika ima zelo jasen vzrok. Tukaj so namreč različni oblastniki branili in varovali meje držav in kraljestev, ki so jih naravno postavljale gore. Arhitektonske značilnosti nekoliko spominjajo na slikovito bavarsko pokrajino z izrazito razliko precej masivnejše hribovske krajine.

V ta pestri svet, ki ga velja po bližje spoz-

nati, so se 18. in 19. junija odpeljali pevke in pevci mešanega pevskega zbora Hrast iz Doberdoba pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete. Priložnost za gostovanje je bilo povabilo tamkajšnjega zbora Penne nere, ki je nastal leta 1958 na pobudo vsedravnega združenja alpincev. Pevci moškega zbora iz Aoste prirejajo vsako leto ob začetku poletja zborovsko revijo s pomenljivim poimenovanjem *Monumenti in Cantati – Monuments enChantes*, ki ga v slovenskem prevodu lahko izrazimo z besedama *Čarobni spomeniki*. Dolina Aosta je seveda značilna tudi po narodnosti in jezikovni specifiki, ki sta posledici geografske lege. Jezikovna sestava teh krajev pa je celo še bolj izrazita, kot si lahko mislimo na prvi pogled. Poleg francoskega jezika najdemo tukaj tudi številne različice francoskih narečij, med njimi tudi take, ki izvirajo iz franco-provansalskih korenin. Nekaj vasi pa naseljuje tudi nemško govoreča manjšina. Doberdobske pevke in pevci so na primer nastopali v nemško govoreči občini. Revija *Monuments enChantes* je prire-

S 1. strani
Zmagovalec ...

Očitno malce nagajivo vreme prinaša Števerjancem srečo, saj so lahko ponosni na dosežen kakovosten rezultat prijavljenih ansamblov in število obiskovalcev, čeprav je bilo zaznati manjši upad zaradi vsesplošne gospodarske stiske. V petek, 1. julija, in v soboto, 2. julija, sta bila na sporedu predfinalna večera, kjer se je pomerilo osemindvajset ansamblov. Sobotni program je netekmovalno, vživetvo uvedel ansambel B ES AS goriških harmonikarjev, doma iz okolice Nove Gorice. V nedeljo, 3. julija, pa je bil na sporedu zadnji dan 46. Festivala Števerjan 2016 s finalnim delom, z nastopom gosta, s podelitvijo nagrad ter z nagovorom predsednika organizatorja SKPD F. B. Sedej, Filipa Hledeta.

Na prvih dveh tekmovalnih večerih je komisija za glasbo (Michael Corsi, Nikolaj Pintar, Dario Bertinazzi, Denis Novato, Igor Podpečan, Renato Verlič; komisiji je predsedoval Filip Hlede) prepustila v finalni nedeljski del deset ansamblov: Jug, Klateži, Maj, Mladi upi, Moment, Sekstakord, Vikend, Azalea, Frajerke in Grajski kvintet. Ansambla Tik tak in Murni sta s svojim nastopom pričratali prisotne in si tako prislužila finalni nastop po mnenju publike.

S podelitvijo nagrad se je v nedeljo zvečer med Borovci končal letošnji že 46. Festival narodnozabavne glasbe Števerjan 2016. Tridnevni maraton slovenske pesmi je mojstrsko povezovala priznana napovedovalka Tjaša Hrobat. Zmagovalci večera so Murni iz Šentjurja, ki jim je strokovna komisija za skladbo *Presneti glavobol* (avtorica besedila Vera Šolinc, avtor glasbe Bojan Lugačič) dodelila prvo nagrado in trofej družva F. B. Sedej. Iz glasbene zakladnice so zapeli pesem *Ta zadnji direndaj* Šentjurskih muzikantov. Drugo nagrado je komisija prisodila ansamblu Sekstakord iz Planine pri Sevnici, ki je izvedel pesem *Ne pozabi me* (glasba Matic Plemenitaš, besedilo Damjan Pasarič); tretjo pa ansamblu Mladi upi iz Šmarj pri Jelšah, ki je zapel skladbo *S tabo*

lahko bi letela (glasba David Bevc, besedilo Anja Ropotar). Nagrado za najboljšega debitanta je prejel ansambel Moment iz Vinske Gore. Komisija za besedilo (Janez Dolinar, Lucija Tavčar in Martina Valentič kot predstavica organizatorja) je nagra-

Ansambl Sekstakord, ki je prejel drugo nagrado

dila Mateja Bojaneca za skladbo *Ne joči mami*, ki jo je tudi sam uglašil, izvajal pa ansambel Vikend iz Vinske Gore. Nastopajoča besedila so bila različna po tematiki, a vendar včasih premalo izvirna. Občinstvo je najbolj navdušil ansambel Tik Tak iz Studena pri Postojni, ki je za skladbo iz zakladnice *Zaradi pesmi* ans. Braneta Klavžarja prejel nagrado občinstva.

Gost nedeljskega večera je bil priznani Slovenski oktet. Nastop izjemne glasbene skupine je bil preplet Avsenikove glasbe in slovenske ljudske ustvarjalnosti na najvišji ravni. Prav v soboto zvečer je namreč potekala prva obletnica odhoda s tega sveta znamenitega Slavka Avsenika. Pevci so uživali na odru prav tako kot poslušalci, ki so napolnili prireditveni prostor. Izkazali so se z odličnim petjem, poslušalci pa z aplavzi, ki so kot po pravilu nagrajevali izjemne izvedbe, tudi med samim izvajanjem pesmi. Nastop Slovenskega okteta pa je pričaral tak večer, ki se ga bodo poslušalci Števerjanskega koncerta še dolgo spominjali. Po koncertu so si pevci vzeli čas in se družili z obiskovalci, kar je vsem še polepšalo vzdušje. Nedeljski "adrenalinski" popoldan je snemal tržaški sedež Rai, ki bo oddajal finale 10. in 14. julija. Po dogovoru pa bo posnetke RTV Slovenija predvajala 29. julija in 5. avgusta. Tudi letos je bilo možno po-

slušanje celotnega poteka tekmovalja preko spletne strani društva F. B. Sedej, www.sedej.org, kar je dodatno obogatilo ponudbo organizatorja predvsem tistim, ki jim je Števerjan težko dosegljiv. V podcastu je bilo možno poslušanje vseh tekmovalnih skladb. Interaktivno sodelovanje je bilo tudi možno preko društvene Facebook strani.

Števerjance so v tem tekmoval-

slovenskih organizacij; prav tako tudi sponzor Avto Batič Ajdovščina. Seveda gre pristrčna zahvala tudi vsem ostalim cenjenim darovalcem, ki so zagotovili pomembno finančno podporo letošnjemu festivalu. Misel hvaležnosti gre tudi vinoteki Števerjanski griči, lovski družini iz Števerjana, domačemu kulturnemu društvu Briški grič, KD Sabotin iz Štmavra in PD Štandrež za posojeno dragoceno opremo.

nem "tridnevju" počastili številni gostje, med katerimi naj omenimo župano občine Števerjan Franco Padovan, senatorko v italijanskem parlamentu Lauro Fasiolo, podpredsednika deželnega sveta in deželnega tajnika SSK Igorja Gabrovca, pokrajinskega tajnika SSK Julijana Čavdka, podpredsednika goriške pokrajine Maro Černic, podpredsednika ZSKP iz Gorice Miloša Čotarja, župana občine Brda Franca Mužiča, župano občine Sovodnje ob Soči Alenko Florenin in predsednika SSO Walterja Bandlja.

Obiskovalcem festivala je bil na voljo obširen bilten o sami prireditvi. Brošuro, ki obsega desetine črno-belih pa tudi več barvnih strani, je izdala Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, za grafično oblikovanje in prelom je poskrbel Igor Škorjanc. Letošnjo uvodno misel je prispevala tajnica društva F. B. Sedej Katja Dorni. Pri organizaciji in izpeljavi festivala imajo vsako leto pomembno vlogo pokrovitelji, ki so Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, Občina Števerjan, Rai - Postaja Trst A, Občina Brda, Fundacija Goriške hranilnice in Svet

Ozvočenje sta urejala Vasja Križmančič s sodelavci in Niko Klanjšček, ki sta se tudi letos odlično izkazala. Števerjanski festival ni le glasbeno tekmovalje, ampak ima tudi velike zasluge pri ohranitvi kulturne dediščine in daje mladini močno oporo, da se lahko s ponosom zaveda svojih korenin in da vedno bolj spoznava, da je treba biti narodu zvest in tako ohranjati lastno identiteto.

Ob koncu čitimo dolžnost, da se zahvalimo številnim Števerjancem, fantom in dekletom, ki neutrudno skrbijo za brezhiben potek tako pomembne zamejske manifestacije. Mislimo, da ni bilo še nobenemu obiskovalcu žal za obisk na našem prazniku v tej prelepi briški vasi, saj je vsak festival s svojimi melodijami, ansambli in oblikovanjem doživetje, ki se vsakomur nepozabno vtisne v spomin. Festivalne luči so ugasnile, privoščili si bomo dolgo, upajmo, vroče poletje in se v mislih že spogledovali z naslednjim 47. Števerjanskim festivalom. Poslušalce in ljubitelje narodnozabavne glasbe ponovno vabimo čez leto dni v briško prestolnico narodnozabavne glasbe.

lastnik avtonomna dežela Dolina Aosta. Koncert v kraljevem dvorcu je bil na sporedu v soboto, 18. junija. Uvedel ga je domači zbor Penne nere – italijanski zbor, ki ima v repertoarju skladbe iz bogate zakladnice rodni dolin. Domačini so po uvodnem pevskem pozdravu oder prepustili doberdobskim pevkom in pevcem. MePZ Hrast je oblikoval večer v dveh delih. Po uvodnem pozdravu,

kraljica Margherita Savojska, žena kralja Umberta I., in ki je bila zgrajena med letoma 1899 in 1904. Ob lepem vremenu se izpred dvorca razgled odpira na vrhove pogorja Monte Rosa. Danes je njegov

Vrabčevi *Zdravljici*, so Doberdobski prvi del namenili nabožni polifoniji. Spored je predstavljal zgodovinski prerez od nemške do pravoslavne romantike ter izbor sodobnih skladateljev severno-

evropske in ameriške šole. Drugi del večera je bil posvečen slovenski ljudski pesmi, predvsem tisti, ki ima svoje korenine na mejnem območju med Italijo in Slovenijo. Poslušalci so lahko spoznali značilnosti rezijanskih in beneških napevov in se nato v namišljenem glasbenem potovanju odpravili še v primorsko območje. Šlo je skratka za kulturno in glasbeno izmenjavo med območji s podobnimi jezikovnimi in narodnimi specifikami. Doberdobske pevke in pevci so tako spoznali nekaj najbolj značilnih lastnosti Doline Aoste. Ogdedali so si tudi Bard, tamkajšnjo najmanjšo občino s 125 prebivalci in mogočno utrdbo iz 19. stoletja, ki je Savojcem služila kot utrjena obrambna linija proti Francozom. Hkrati je bilo to gostovanje priložnost za spoznanje in spoprijateljitev z novim pevskim zborom, za katerega se je na primer izkazalo, da ima v repertoarju tudi uglasitev Kosovelove *Kraške jeseni*, in ki bo obisk vrnil v bližnji prihodnosti.

PD ŠTANDREŽ Pozdrav poletju

Harmoničen preplet glasbe in srhljiv gledališki utrinek

Po dokaj deževni pomladi je sonce pokazalo v prvih poletnih dneh svoj vroči obraz. A prav ko so v župnijskem parku v Štandrežu zelo delavni člani domačega Prosvetnega društva pripravili dobrodošlico poletju s kulturnim programom na prostem, je iz oblakov začelo deževati. A dež ni pregnal zbrane občinstva, saj so iznajdljivi društveni delavci takoj namestili velike senčnike, tako da se je ves načrtovani spored lahko mirno zvrstil pod sicer cemeravim nebom.

Pozdrav poletju je naslov večerne prireditve, ki jo že nekaj let pripravlja PD Štandrež v soorganizaciji Zveze slovenske katoliške prosvete in Sveta slovenskih organizacij. Letos se je lepa zamisel urednišča v nedeljo, 26. junija. Za uvod sta, po pozdravu in napovedi sporeda Andreje Bizjak Vižintin, zelo mlada harmonikarja Lorenzo Marussi in Nikolaj Pavletič popeljala publiko nazaj v čas, ko se je glas harmonike večkrat oglašal na vasi skupaj s pesmijo in vriskanjem veselih fantov. Oba sta učenca zelo dejavnega prof. Mirka Ferlana, ki poučuje na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici. Sproščeno sta zaigrala znani ljudski pesmi, sanjavo *V dolini tih* in šegavo *Terezinka*, pa še domatek. Poslušalci so jima namenili pristrčno ploskanje, kakor so ga tudi kvartetu kitar in pevk Vokalno-instrumentalne skupine Sanje s

kitaro, ki vneto deluje tri leta v solkanskem Kulturnem društvu Sanje pod strokovnim vodstvom prof. Eve Slokar. Kitarist je v resnici osem, a bolezen in drugi zadržki so tokrat razpolovili skupino, ki je vseeno s svojim izvajanjem poustvarila pristrčno pomirjujoče domače ozračje s pridihom rahle otožnosti. Milo sta zazveneli ljudska *Sijaj mi sonce* in domoljubna *Šumijo gozdovi domači* v priredbi Otta Lesjaka, bolj šegavo pa je izzvenela *Moje dekletje mlado*. Kitaristke so po gledališkem utrinku zaokrožile spored

s pesmimi *Kam le čas beži* Franca Šegovca, čustveno *Tri planike* Borisa Kovačiča in znano *Avsenikovo*, ki je kot balzam za poslušalčeva ušesa, *Gozdovi v mesečini*. Aplavz je seveda priklical še dodatno skladnico z željo, da bi gospe še kdaj prišle v goste.

Foto DP

Foto DP

Harmonijo glasbe in sanjavo vzdusje je "kot strela z jasnega" prekinila enodejanka italijanskega avtorja Alda Nicolaja (1920-2004), zelo plodnega dramatika, znanega po spretno napisanih komedijah in enodejankah za enega igralca oz. igralko. Spomnimo naj, da je štandreški dramski odsek z njegovo trpkom komedijo *Stara garda* osvojil prvo mesto na finalnem delu Srečanja vseslovenskih gledaliških skupin Linhartovo srečanje, l. 2004. Ganljiva predstava v premišljeni režiji Janeza Starine je bila res imenitna. Aldo Nicolaj je z veliko lahkoto namakal pero v simbolizem, neorealizem, nadrealizem in tudi v dramske vode absurda. Njegova dela so življenjska, živa; v njih nikakor noče igrati na moralistične strune. Prikazuje pač dejstva, večkrat tudi v njihovih absurdnih ali srhljivih odtokih. Prav take značilnosti ima monolog *Voda in milo*, ki ga je baje spisal po resničnih dogodkih iz kronike. Manijaška čistoča, nenehno umivanje rok je bolezenska klika ženske; le-ta jo privede do neštehtih umorov. Zaradi socialnega dna, v katerem ji je usoda dala živeti, in posledično revščine, ki ji ne dopušča si privoščiti, kar bi si želela, tudi velikih količin mila, si domisli, da bi ga sama proizvajala doma ... z umori ljudi, ki po naključju vstopajo v njeno hišo. To početje jo seveda kmalu privede do ječe, kjer lucidno spregovori o svojem početju, kot da bi bilo

temperamentno Judito v enodejanki istega avtorja, Kazimir Černic pa je oživil delo sodobnega avtorja in igralka Ascania Celestinija, *Človek z marelo*. Vsi trije so nastopili pod režijsko roko ljubiteljskega igralca, člana Tik Tak Teatra, Roberta Cotiča, za luč in glasbo je poskrbel Ivan Černic, šepetalka je bila Katja Terčič, ki je gledališko umetnost pobliže spoznala v mladinski gledališki skupini O'Klapa v Gorici. Solange Degenhardt - tokrat je šepetalko Katjo nadomestila Nadja Šuligoj - je učinkovito posebela neuravnoteženo protagonistko, ki se sploh ne zaveda svojih dejanj in je v začetku videti "normalna" ženska, ki ljubi čistočo. Njena bolna osebnost se razgalja postopoma, dokler ne doseže vrhunca v mirnem opisovanju lastnega početja pri pridobivanju mila. Blaznost ženske je igralka skušala čim bolj stopnjevati s predirljivim pogledom in občasnimi prebliski zlobnega smeha, ki so odslikavali njeno blaznost ob nenehnem poudarjanju čistoče. Pripoved je tako pridobila tisto srhljivo noto, ki je pač nujno potrebna, da se izkaže vsa avtorjeva spretnost opisovanja serijske morilke, ki prisega na čistočo in se v samici dobro počuti, ker je vse tako asketsko in kjer je tudi umivalnik, v katerega po mili volji lahko namaka roke in jih stragno mili in umiva. Solange Degenhardt je bila za svojo interpretacijo zahtevnega lika deležna odobravalnega ploskanja.

Iva Koršič

Kratke

Učenci SCGV E. Komel iz Gorice zelo uspešni na mednarodnem tekmovanju v Povolettu

V nedeljo, 26. junija, se je s koncertom zmagovalcev končalo 20. mednarodno tekmovanje mladih instrumentalistov, ki ga v kraju Povoletto nad Vidmom prireja društvo Euritmija. Natečaj je namenjen izključno mladoletnim glasbenikom, ki so razdeljeni v štiri starostne kategorije in dva natečajna razreda: v prvega sodijo trobila in bobni, v drugega godala, kitara, harmonika, klavir in harfa. Na letošnje tekmovanje se je prijavilo 117 mladih glasbenikov, večinoma iz Italije in Slovenije, konkurenti pa so prišli tudi iz sosednje Avstrije, bližnje Madžarske oz. Hrvaške, in posamezno iz še bolj oddaljenih držav, kot so Albanija, Belgija, Poljska in Litva. Ravno tako mednarodna je bila petčlanska komisija, ki ji je predsedoval Nizozemec Jo Conjaerts, docent za dirigiranje na kraljevi akademiji v Maastrichtu. Ob njem so bili še Ibrahim Gundbardhi, albanski klarinetist, ki deluje v nemškem Bremnu, slovenska violinistka Mojca Gal, ki že več let živi in ustvarja v Baslu, in še Italijana, harfistka Maria Gamboz, ki je sicer odrasčala in se glasbeno izoblikovala v Tokiu na Japonskem, ter pianist Alessandro Taverna. Tekmovanja sta se udeležila tudi učenca Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Violinistka Makrina Quinzi, iz razreda prof. Jurija Križniča, je v vstopni A kategoriji dosegla 93,96 točk in zasedla končno 8. mesto, medtem ko se je z violončelom izkazal Jurij Lavrenčič (na sliki) iz razreda prof. Federica Magrisa. Komisija je mlademu Lavrenčiču namenila kar 97,80 točk, s katerimi je osvojil 1. mesto v starostni kategoriji C. Na zaključnem večeru je tako ob klavirski spremljavi očeta Hilarija suvereno nastopil z dvema stavkoma iz Koncerta št. 33 C. Saint-Saens. / sk

ZSKP izvaja projekt digitalizacije arhivov župnij

Zveza slovenske katoliške prosvete bo v torek, 12. julija, ob 10.30, v prostorih Katoliške knjigarnice predstavila projekt Župnijski arhivi slovenskih krajev v Italiji. Projekt v sodelovanju z goriško nadškofijo, ki ga financira Avtonomna dežela Furlanija Julijska krajina, si za cilj postavlja digitalizacijo gradiva župnijskih arhivov naših krajev, ki so večkrat v zelo slabem stanju. Najzanimivejše podatke bodo nato izdali v krajši publikaciji, digitaliziran material pa bo nato na voljo obiskovalcem na sedežu Zveze. Na novinarski konferenci bodo spregovorili: Franka Padovan, predsednica Zveze slovenske katoliške prosvete, prof. Peter Černic, strokovni vodja projekta, Albert Devetak, koordinator projekta; povezovala bo Lucija Tavčar.

Travnik - priča naše zgodovine

Verz v naslovu je iz soneta Ljubke Šorli *Na goriškem Travniku*. Napisala ga je ob vseslovenskem zborovanju leta 1984 na Travniku. Goriški trg s tem imenom - razprostira se med grajskim gričem in cerkvijo sv. Ignacija - je nekakšno središče goriškega mesta. Nekoč je bil to travnik, na katerem so bili leta 1714 obglavljeni voditelji tolminskega kmečkega upora ali punta. Tragični dogodek se je zapisal v slovensko zgodovino, tudi literarno, saj so o njem pisali Ivan Pregelj v romanu *Tolminci* in v noveli *Matkova Tina*, Alojzij Remec v romanu *Veliki punt* in drugi. Med pesniki naj omenimo Alojza Gradnika in njegov cikel o tolminskem puntu ter že imenovano Ljubko Šorli in njen sonet *Na goriškem Travniku*. Italijansko ime za ta trg je piazza Grande. Zaradi poznejših zgodovinskih dogodkov je dobil Travnik tudi ime piazza della Vittoria. Travnik se proti severu podaljšuje mimo slovenske Katoliške knjigarnice (prve v Gorici - iz leta 1910) in nadškofijskega dvorca do nekdanje Gosposke, danes Carduccijske ulice. Na južni strani se ob vhodu v Raštel dviga vladna palača ali prefektura. Travnik z grajskim gričem spominja na vrsto srednjeevropskih mest (do Salzburga in Ljubljane), ki so v času avstro-ogrske vladavine ob vznožju (osrednjega) glavnega griča zaznamovala državno pripadnost. L. B.

Obvestila

Zveza slovenske katoliške prosvete in Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica obveščata, da bo urad od 1. julija do 31. avgusta deloval od 8. do 14. ure od ponedeljka do petka. Popoldne bo urad zaprt. Od 8. do 15. avgusta bo urad zaprt zaradi dopusta.

SPDG načrtuje v avgustu tridnevni izlet v Dolomite, v skupino Pale di San Martino. Predvideno je od 4 do 7 ur hoje dnevno. Zaradi pravočasne rezervacije prenočišča je potrebna predhodna prijava. Informacije daje Vlado tel. 3317059216.

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bo občinska knjižnica zaprta zaradi selitve v nov sedež na Prvomajski ulici št. 42 (Butkovičeva hiša) do petka, 16. 9. 2016 (ukrep župana št. 3 z dne 31. 5. 2016).

Občina Sovodnje ob Soči sporoča, da bodo v juliju in avgustu 2016 uradi zaprti v popoldanskih urah. Urniki posameznih uradov so objavljeni na spletni strani Občine, in sicer: www.comune.savogna.go.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 16. julija, izlet v Planico za ogled skakalnice, muzeja in doline Vrata. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 6. avgusta, tradicionalni piknik z izletom v Slovensko Istro za ogled Sečoveljskih solin in obisk zgodovinske ter moderne oljarne (Tonina hiša). Sledilo bo družabno srečanje. Vpisujejo po tel. št.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.).

V središču mesta dajamo v najem prednovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Info tel. 340 9248297.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Potrebujem delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarelega ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 - Darja.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. 00386 41 390 244.

Gospa s trindvajsetletno izkušnjo nudi dnevno varstvo otrok ali oskrbo starejših oseb, potrebnih pomoči. Tel. 00386 41 548537.

Profesorica slovenščine išče delo (tudi inštrukcije, učna pomoč in varstvo otrok). Tel. št. 00386 41 256240.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstvih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Sožalje

Ob prerani izgubi dragega strica Branka Zavrtnika sočustvujemo s Saro in ji izrekajo iskreno sožalje pevci MePZ Lojze Bratuž iz Gorice s pevovodjo Davidom Bandljem.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 8.7.2016 do 14.7.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 8. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Nedelja, 10. julija, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zljiskem narečju.

Ponedeljek, 11. julija (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 12. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 13. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Nagelj, slovenski cvet - Izbor melodij.

Četrtek, 14. julija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorič

SREČANJA POD LIPAMI

VLOGA NADŠKOFA ŠUŠTARJA PRI OSAMOSVOJITVI SLOVENIJE

Sodelujejo:

Izr. prof. dr. Anton Jamnik, škof - uvodne besede h knjigi ter pričevanje, Jernej Vrtovec - avtor monografije, dr. Tanja Ozvatič - ravnateljica Celjske Mohorjeve

Četrtek, 14. julija 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

V trezen razmislek

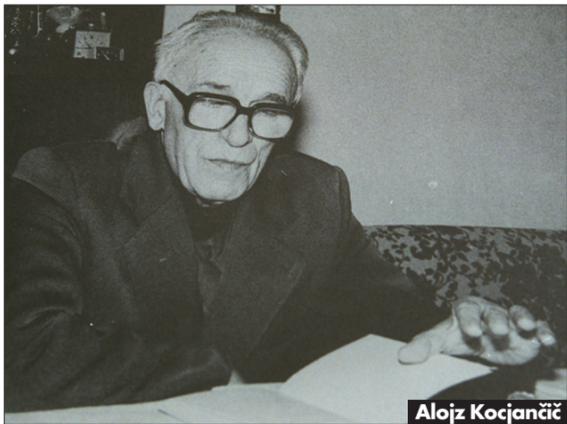
Mar res dokončno pogrezanje Kocjančičeve nagrade v blato?

Zakaj ravno Kocjančičeva nagrada?

Naš prostor je bil v preteklosti v kulturnem pogledu zamudniška slovenska pokrajina in, kot je ob neki priložnosti lepo povedal pesnik Tone Pavček, "prišel je Kocjančič (1913 – 1991), duhovnik in svečenik besede, in Slovenska Istra je z njim za zmeraj, tudi v poeziji, postala slovenska, on pa njen pesnik". Bil je starosta slovenskega kulturnega ustvarjanja v Istri in kot tak naša ikona – svetinja. Tej kulturni prebujni z vstopom Kocjančiča v slovensko literaturo je sledila nova enkrat sredi 70. let, ko smo odkrili njegove, v krivično pozabo potisnjene Šavrinske pesmi. Nekaj se nam je podiralo pod nogami in pri iskanju novega smo se samodejno

vračali k virom, kjer so stvari bolj čiste. In tam smo srečali tudi njega, ki nas je nevsiljivo vabil: "Pridi brat, / da odkrijem svoj zaklad, / da ti povem, / kako sem mlad, / kako razkošno sem bogat". Srečanja so nas duhovno povezala in nato smo z njegovimi pesmimi v rokah in srcih začeli naše dolgotrajno skupno popotovanje po Slovenski Istri. Ljudje so čutili, da se z njegovo vrnitvijo vrača še kaj drugega. V srcih so vzklila nova upanje in nova pričakovanja, iz katerih se je potem rodila slovenska država. Po Kocjančičevi smrti se mu je Slovenska Istra poskušala oddolžiti s simpozijem o njegovem življenju in delu, z zbornikom, z dopravnim kipom pred koštabonsko cerkvijo in na pobudo pisatelja Marjana Tomšiča tudi z ustanovitvijo nagra-

de leta 1993, poimenovane po njem. **Surovi posegi politike v nagrado in njeno postopno pogrezanje v blato** Vendar že ob razpadu Obalnega izvršnega sveta v začetku 90. let, ki je v sodelovanju s Kulturnim klubom Istra (KKI) nagrado ustanovil in ji dal domicil, je

Alojz Kocjančič

nagrada obvisela v zraku in negotovosti, a so na intervencijo KKI takratni trije župani bili dovolj modri in so nagrado ohranili pri življenju tudi v spremenjenih okoliščinah. Eno polno desetletje je podeljevanje nagrade potekalo normalno in kot je bilo zamišljeno ter v zadovoljstvo ljudi, dokler ni bil leta 2005 izvršen prvi surov politični poseg vanjo. V izolski občinski skupščini je namreč peščici svetnikov italijanske skupnosti in takratne Združene liste, ob odsotnosti slehernega resnega argumenta in ob velikem zgražanju kulturne javnosti, uspelo preprečiti podelitev nagrade piscu tega sestavka, ki ga je žirija izbrala za nagrajca, izkoriščajoč pri tem nekatere sporne oz. dvoumne določbe pravilnika. Po tem prvem škandalu je

KKI kot eden od soustanoviteljev nagrade ob sprejemanju novega občinskega odloka (pravilnika) o nagradi leta 2008 predlagal trem obalnim občinam dopolnitev nekaterih spornih in dvoumnih določb, ki pa jih niso upoštevale, čeprav je dopolnitve podprlo okrog 15 kulturnih in drugih civilnodružbenih organizacij ter okrog 20 uglednih kulturnih in javnih delavcev Slovenske Istre in Primorske. Sledili so prvi primeri, ko nagrada sploh ni bila razpisana (2008, 2009), ne da bi se kdo javnosti opravičil za to. Nato je bilo leta 2010 storjeno novo politično nasilje nagradi. Žirija se je namreč nagibala k podelitvi nagrade pesniku in publicistu mag. Bertu Pribcu, a koprsk občinske oblasti so dale vedeti članom žirije, da Pribac v svetu MO Koper ne bo potrjen, ker da je član regionalne politične stranke Oljka, ki je kot opozicija oster kritik občinske politike. Ubogi človek pa se sploh ni ukvarjal s politikom. Žirija se je iz stiske rešila tako, da je za nagrado izbrala drugo osebo, ki pa z istrsko kulturo ni imela kaj dosti skupnega. In, končno, je bila leta 2012 nagrada ponovno poveljana v blato. Žirija je za nagrajca izbrala mag. Berta Pribca in ponovno tudi pisca tega sestavka. Pri tem so vsi člani izolske občinske Komisije za volitve imenovanja (KVIK), ki je soodločala v postopku potrjevanje izbranih nagrajencev, soglašali, da se mora odločanje o nagrajcu iztrgati iz rok politike in prepustiti žiriji. Vendar to ni motilo peščice svetnikov v komisiji, da se ne bi, v popolnem nasprotju s tem stališčem, v isti sapi cinično spet pognali proti piscu tega članka in ga kot na-

predlogom, naj nagradi vendarle podelijo in spremenijo sporne določbe odloka, a tudi iz tega ni bilo nič. Sledila so nova štiri leta (2013, 2014, 2015 in 2016), ko nagrada ponovno sploh ni bila niti razpisana, ne da bi se zaradi tega

grajenca izločili. Z neverjetno utemeljitvijo (Mandrač, 8. 11. 2012), "da je treba na nagrajca gledati s političnega vidika, to je, kateri opciji pripada oz. katerega predsedniškega kandidata podpira", ker so namreč ravno takrat potekale predsedniške volitve in je pisec tega sestavka v prvem krogu javno podprl dr. Milana Zvera. Ni pomagalo niti to, da je v drugem krogu podprl Boruta Pahorja. Pri tem si lahko predstavljamo kulturni škandal, ki bi nastal, če bi slovenska vlada s podobno utemeljitvijo izločila kakega Prešernovega nagrajca. Pribca so sicer potrdili, vendar nagrada spet ni bila podeljena, ker se občine niso zedinile okrog predloga izolskega župana Igorja Kolenca, da bi spremenili sporne določbe odloka o nagradi. Tako sta bila oba nagrajca spet popljudana in okradena. Prvi, ker je bil izločen kot politično neprimeren, drugi pa kot kolateralna škoda opisanega dogajanja. Koprška kulturna srenja je sicer naslovila javno pismo trem občinam s

kdo komu opravičil. Pa tudi koprška kulturna javnost je pri tem molčala, kot da se je to ne tiče.

Kje je izhod iz močvirja?

Morebitna samovoljna ukinitve nagrade bi pomenila napad na ta prostor ter žalitev njegove kulture in njegovih ljudi. Kot je tudi žalitev primitivno politično lomastenje po nagradi. Zato je treba nagrado oživiti in jo postaviti na zdrave temelje, kot je to primer pri podobnih nagradah, za katerimi stojijo normalni ljudje. Kajti, če ostane taka, kot se je izvajala v zadnjem času, je boljše, da je ni. Kot prvo je treba izbor nagrajencev prepustiti žiriji, kot je bilo to mišljeno pri njeni ustanovitvi in kot se je to korektno izvajalo eno polno desetletje. Drugič je treba jasno določiti, kaj se nagraduje. Pri ustvarjanju, vezanem na jezik, se lahko nagradujejo le dela v slovenskem jeziku in slovenskih istrskih narečjih. Kot se tudi pri vsakoletnih nagradah Istria nobilissima nagradujejo dela, pisana v italijanskem jeziku in italijanskih istrskih narečjih.

Na področjih, ki niso vezana na jezik (likovno ustvarjanje, glasba idr.), pa ta omejitev odpade, ker je njihov jezik univerzalen. Kocjančiča smo namreč postavili na kulturni oder Slovenske Istre, ker je starosta slovenskega literarnega ustvarjanja v tem prostoru in je slovensko Istro dokončno pripeljal v slovensko literaturo. Zato mora nagrada z njegovim imenom avtentično odražati predvsem to njegovo duhovno dediščino. In, končno, prvotni pravilnik je predvideval, ob nagrajevanju uveljavljenih kulturnih ustvarjalcev, tudi ločeno nagrajevanje ljubiteljstva, kar je kasneje pri sprejemanju občinskih odlokov o nagradi izpadlo iz besedila. Tako je ljubiteljstvo ostalo praznih rok, kar je bilo zlasti za neutrudne kulturne animatorje na podeželju tako veliko razočaranje, da se mnogi podelitve nagrad sploh niso več udeleževali ter so očitali, da jim je "mesto ukradlo Kocjančiča". Tudi to jemlje nagradi del njenega smisla, saj nosi ime po človeku, ki je avtentični predstavnik prav podeželske Istre in njenih ljudi.

Milan Gregorič

Tone Pavček

predlogom, naj nagradi vendarle podelijo in spremenijo sporne določbe odloka, a tudi iz tega ni bilo nič. Sledila so nova štiri leta (2013, 2014, 2015 in 2016), ko nagrada ponovno sploh ni bila niti razpisana, ne da bi se zaradi tega

Grad Kromberk / Zanimiv večer o starodavnem verovanju pri nas Medveščkova knjiga in razstava o starovercih

"**M**eni se samo zdi, da sem te danes prvič videl, da segaš z roko v luknjo, v kateri ne veš, kaj te čaka", tako je svojčas

krajev ponovno obrnil proti zemlji in Pavel Medvešček je začel objavljati razne tekste, pripravil izredno zanimiv dokumentarec o kačjih glavah in

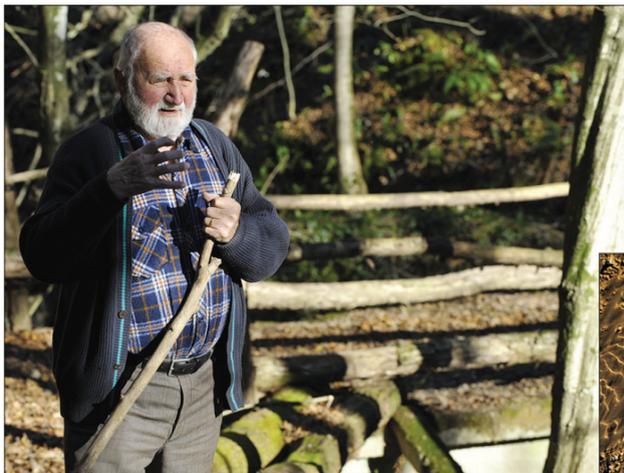
množično obiskano predstavitev v prostorih Goriškega muzeja v gradu Kromberk. Polna dvorana ljudi je potrdila, da staroverstvo, ki se je živo ohranilo v najbolj odročnih krajih Posočja do prve svetovne vojne in nato počasi umiralo s posamezniki, ki so bili v tej veri vzgojeni, dokler so pač živeli in jih ni njihov 'zduhec' zapustil, še vedno vzbujajo zanimanje pri ljudeh. Mnogi mogoče ohranjajo v svojih spominih kak namig ali navado, ki je vezano na to staro verovanje, za

katerega so mogoče slišali v otroških letih, če jim ga je zaupala kaka stara mama. Dejstvo je, da je bila ta vera neposredno in tesno povezana z naravo in njenimi zakoni, ljudje so se čutili del tega naravnega kroga in so v vsem in povsem spoštovali te naravne zakone, nad katerimi je bedela Nikrmana, ki vse ureja in vse določa. Kdor je bral pričevanja, ki jih je Medvešček zbral v tej knjigi, je to tesno povezanost z naravo neposredno spoznal, kakor tudi lahko občudoval veliko znanje, ki so ga nekateri izmed njih, zlasti pa t. i. dehterji, se pravi voditelji teh skupnosti, imeli tudi glede zdravljenja z zelišči in drugimi naravnimi sredstvi ter seveda zdravilnimi obredi.

Na predstavitvenem večeru na gradu Kromberk so ob avtorju spregovorili še Daša Medvešček, ki ima velike zasluge, da je knjiga sploh nastala, ob njej še Mateja Belak, ki je imela kar veliko dela z oblikovanjem te zahtevne publikacije na 576 straneh, in še Andrej Pleterski, ki je kot preučevalec starega verovanja v širšem prostoru, predvsem slovanskem, knjigo pomagal urejati in prispeval temeljito uvodno študijo. Kako veliko je zanimanje za to snov, priča tudi dejstvo, da je knjiga razprodana in da se že pripravlja ponatis. Pogovor je zelo intenzivno vodila etnografinja Darja Skrt, ki je tudi uredila razstavo *Staroverstvo*

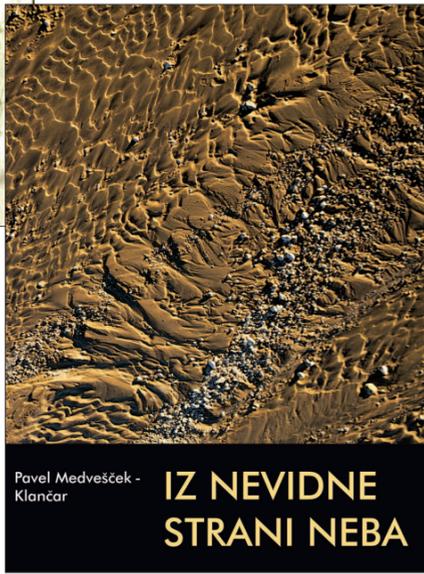
in *staroverci*, ki so jo naslednjega dne, v četrtek, 23. junija, odprli v vili Bartolomei v Solkanu. Tudi odprtja te razstave se je udeležilo res veliko ljudi. Kot so poudarili, je tokratna postavitev nadgradnja prejšnje, odmevne razstave o staroverstvu, ki so jo tam pripravili leta 2014. Medvešček je namreč konec minulega leta, ko je bila knjiga že dotiskana, našel dolgo iskano mapo z zapiski, s pomočjo katerih je lahko predstavil še 174 novih predmetov starovercev in razložil njihovo uporabo. Tudi pri pripravi te razstave, ki jo bo mogoče odslej redno obiskovati, ker bo del redne zbirke, je sodelovalo več ljudi. Na ogled pa so predmeti, ki jih je Pavel Medvešček zbral med svojimi pričevalci v širšem posoškem prostoru, od Kobarida do Kanala, a tudi v Baški grapi, na Banjški planoti, Cerkljanskem in drugod, celo v Brkinih. Prav gotovo pa je najbolj popolne informacije zbral od starovercev, ki so živeli na območju od Liga do Volčanskih Rutov. Predstavitev knjige in odprtje te razstave sta potrdila veliko zanimanje, ki vlada pri ljudeh za te duhovne, nesnovne teme. Pavlu Medveščku pa gre vse priznanje za izredno delo, ki ga je opravil z neverjetno vztrajnostjo, ki ji daje moč le velika ljubezen do tega vedenja. Ob tem lahko občudo-

jemo tudi njegovo sposobnost približevanja ljudem, ki jih je prepričal, da so mu zaupali in povedali velike skrivnosti, ki so jih znali stoletja ščititi in ohranjati in so jih dokončno podrli le

rekel Pavlu Medveščku informator Jerin, rojen l. 1901, iz okolice Kambreškega. Na srečo je Pavel Medvešček človek, ki so ga določene dimenzije človekovega duha vedno zanimale in se ni ustrašil in tudi ne popustil. Od leta 1965, ko je dobil prve bolj natančne informacije, je leta in desetletja zbiral podatke, pod zaprisego molčal in čakal, da se izpolni časi. Ti pogoji so se izpolnili leta 2007, ko se je lunin

končno še zelo odmevno etnografsko razstavo, ki je doživela več ponovitev in povsod naletela na izreden odziv. Lani ob knjižnem sejmu pa je v zbirki *Studia Mythologica slavica* pri ZRC SAZU izšla tudi knjiga s pomenljivim naslovom *Iz nevidne strani neba*. Razkrite skrivnosti staroverstva, ki je v sredo, 22. junija, doživela lepo in

Pavel Medvešček - Klančar

IZ NEVIDNE
STRANI NEBA

Bruščin s Prvejka, Dolenja Trebuša

prelomni posegi v ta prostor, kot npr. gradnja železniške proge Jesenice-Gorica in prva svetovna vojna, ki je uničila vasi, razkropila ljudi, podrla stoletne življenjske navade in spremenila svet. Ta dva večera okrog pletnega solsticija sta bila nova, lepa priložnost, da smo lahko spoznali novo, pomembno poglavje nesnovne kulturne dediščine, ki pa glede na izredno zanimanje ljudi še vedno oplaja ta naš prostor.

V.J.

Kratke

V štanjelski Galeriji Lojzeta Spacala skupinska razstava plastik

V Galeriji Lojzeta Spacala v Štanjelu so 14. junija odprli razstavo plastik, v kateri se 30 umetnikov predstavlja pod skupnim naslovom Bitja v novejšem slovenskem kiparstvu. Kustos razstave je Lev Menaše, ki si je najprej zamislil upodobitve živali, kasneje pa je temo razširil. Na razstavi je mogoče videti opice, žuželke, pse, ribe, netopirje, geparda, krokarja, hobotnico, pujsa in druge, ki jih poznamo iz našega ožjega ali širšega okolja. Njihov svet

Bitja v novejšem slovenskem kiparstvu

se staplja s svetom neprepoznavnih bitij, ki z obstoječo favno nimajo posebne zveze - kakor je v resnici nima niti velika večina na prvi pogled prepoznavnih likov, so zapisali v Galeriji.

Naturalistični portreti so na razstavi prej izjema kot pravilo; dela so predvsem nosilci različnih razpoloženj, idej in nauk, včasih arhetipskih, drugič fantazijskih. Zaradi takšnega prepleta je kustos Lev Menaše opazil, da se je razstava spremenila v svojstveno tekmovanje med darvinizmom in kreacionizmom. "Kateri nauk je tokrat zmagal, ni težko uganiti in sklep je očiten - vsaj kar se umetnosti tiče Darwin ni imel prav. Vsemogočni stvarniki so ji gospodovali od nekdaj in ji gospodujejo tudi danes", je dejal Menaše.

Na razstavi so na ogled dela Mirsada Begiča, Janeza Boljke, Mirka Bratuše, Jakova Brdarja, Dragice Čadež, Petra Černeta, Natalije R. Črnčec, Polone Demšar, Staneta Jagodiča, Viljema Jakopina, Matica Jelčiča Kúrnerja, Barbare Jurkovšek, Marka A. Kovačiča, Nine Koželj, Damijana Kracine, Franceta Kralja, Erika Lovka, Vladimírja Makuca, Iztoka Maroha, Marije Prelog, Boštjana Putricha, Sabe Skaberneta, Mojce Smerdu, Zorana Srdiča Janežiča, Jožeta Šubica, Draga Tršarja, Klavdija Tutte, Luja Vodopivca in Jožefa Vrščaja.

Razstava je nastala v sodelovanju med Umetnostno galerijo Maribor, Galerijo Lojzeta Spacala, Gorenjskim muzejem, Galerijo Prešernovih nagrajencev za likovno umetnost Kranj in Društvom likovnih umetnikov Ljubljana. V štanjelski Galeriji bo razstava na ogled do 25. novembra.

V Kostanjevici na Krki kiparska razstava Stanja Tee Curk Sorta

V Lamutovem likovnem salonu Galerije Božidarja Jakca v Kostanjevici na Krki so 10. junija odprli razstavo Stanja, ki jo je pripravila ajdovska kiparka Tea Curk Sorta. Umetnica nadaljuje svoja raziskovanja v interpretiranju ženske figuralike, v Kostanjevici na Krki pa se predstavlja z deli, nastalimi v zadnjih petih letih.

Akademska kiparka in grafičarka Tea Curk Sorta z razstavo Stanja nadaljuje svoja raziskovanja v tolmačenju ženske figuralike s pomočjo gole žice, ki v smislu klasične likovne formulacije učinkuje kot prostorska risba. Na omenjeni razstavi bodo na ogled dela iz njenih ciklov Plesalke, Ženske in Skice. Kustosinja solkanske Galerije Tir Katarina Brešan

je ob eni njenih prejšnjih razstav zapisala, da kiparska dela Tea Curk Sorta zaznamuje njena nežna in poetična narava. Avtoričine figure ženskih likov ter eterične plesalke iz železne žice pa opisujejo njeno intimno doživljanje sebe in odpirajo pogled v osebna čutenja, sanje, misli, materinstvo, ljubezen in medsebojne odnose, je dodala Brešanova. Tea Curk Sorta, predstavnica mlajše generacije slovenskih ustvarjalcev, se je rodila leta 1981. Kiparstvo in kasneje še magisterij grafike je končala na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje. V zadnjih letih se ukvarja predvsem s kiparstvom. Živi in ustvarja v Dupljah pri Ajdovščini. Njena razstava bo v Kostanjevici na Krki na ogled do 7. avgusta.

S 1. strani

"Pred nami je ..."

Kot se je v javnosti razumelo, se je glasbena šola Emil Komel lansko leto le izvila iz večjih finančnih zagat; kakšno je stanje danes?

Finančno stanje se je letos izboljšalo. Poudariti pa je treba, da je delovanje šole vezano predvsem na javne prispevke iz Slovenije in Italije. Glavnina prihodka prihaja iz sredstev zakona za zaščito slovenske manjšine v Italiji, toda kriteriji porazdelitve niso povsem jasni in ne odgovarjajo resničnemu stanju šole. Na to smo še večkrat opozorili Deželo, vendar brez uspeha. Deželni uradom smo posredovali več predlogov za primernejšo porazdelitev prispevka, situacija je do danes nespremenjena, kar postavlja pod vprašaj finančno stanje šole v naslednjih letih. Temu moramo še dodati, da ne vemo, kako bo s prispevkom Pokrajine Gorica, kajti z ukinitvijo Pokrajine so pristojnosti na glasbenem področju prešle na Deželo.

Jasno je, da nam ne morete odgovoriti neposredno, ker ste bili za predsednika šole izvoljeni, a vseeno vas prosimo, da nam prikažete nove izzive, ki so pred to pomembno slovensko ustanovo.

Lahko povem, da v teh dneh končujemo zelo pozitivno in uspešno šolsko leto. Začeli smo že načrtovati novo, v katerem bo prav gotovo veliko novih izzivov. Seveda nadaljevali bomo po že ustaljenih pozitivnih smernicah, ki jih je začrtal

Utrinek iz letošnjega koncerta Silvanu... z ljubšnijo (foto dpd)

prejšnji odbor - dovolite mi, da izkoristim priložnost in se javno zahvalim predsedniku in vsem članom za opravljeno delo - in jih skušali nadgraditi. Veliko dela bo tudi okrog izdelave novih učnih načrtov zaradi nove reforme glasbenega šolstva.

V javnosti se kar na glas govori, da bo prišlo do združitve glasbenih šol, se pravi šole Komel in Glasbene matice. Vaš komentar.

Res je, to ni novost, saj se že več let, če ne desetletij, govori o

združitvi. Vem, da sta se vodstvi šol že o tem pogovarjali, o tem pa, kako in kaj je s pogajanjimi oziroma predlogi, se bom v kratkem pogovoril z nekdajnim predsednikom, nato bomo o tem razpravljali v odboru in po potrebi tudi z drugimi našimi organizacijami.

Kot šola Komel podpiramo sodelovanja in smo pripravljeni sodelovati s sorodno glasbeno ustanovo, s katero marsikdaj že

rtje vaše šole v okviru poslopij centra Lojze Bratuž?

Vrnitev Trgovskega doma Slovencem ima velik "zgodovinski" pomen. Obe šoli sta z uradnim skupnim dopisom izrazili pripravljenost za prevzem prostorov v četrtem nadstropju. O načrtih pa ne bi še govoril, z Dežele nismo dobili še nobene uradnega sporočila, le iz tiska smo izvedeli, da se nekaj premika. Seveda bomo morali temeljito pregledati predloge in dokumentacijo, in to bo naloga obeh šol. Temu bodo sledili srečanja in primerne "skupne" odločitve. Upam si trditi, da nikakor ne bo prišlo do izumrtja šole, daleč od tega: šola bo ostala v poslopiju, ki je bilo zgrajeno v ta namen.

Z ravnateljico šole Komel prof. Alessandro Schettino sodelujete že vrsto let, kako bosta sodelovala v prihodnje?

Točno tako, z ravnateljico sodelujem že nekaj let. Dobro poznam tudi profesorje in delovanje šole, zato menim, da se bo to dolgoletno sodelovanje še naprej pozitivno nadaljevalo.

Dodal bi še, da mi je v veliko čast voditi šolo Komel, ki me tudi čustveno veže na strica, prof. Silvana Kerševana. Stric mi je kot dediščino zapustil čut in zavest o pomembni vlogi te dragocene glasbene ustanove, za katero je vse življenje skrbel in se zanjo boril.

Razstava Arte&Vino do 14. julija v Miljah Umetnine "med zemljo in morjem"

Do četrta, 14. julija, je na ogled nenavadna in izvirna razstava v Miljah. Skupinska razstava z naslovom ARTE&VINO (prva izdaja) zaobjema dela 12 umetnikov, slovenskih in italijanskih. Prostor je res enkratno. Gre za konjski hlev, ki je razdeljen na manjše prostore, v zeleni pokrajini kmetije Vigna sul Mar, le nekaj korakov od morja, ob meji s Slovenijo. Ob pokušnji značilnih istrskih vin gledalci občudujejo slike in dela različnih slogov in teženj.

Svoja dela razstavljajo: Bruna Argenti, Sebastjan degli Innocenti, Adriano Loi, Antonello Marino, Stefano Pesaresi, Alberto Rocca, Roberto Tigelli, Paolo Ferluga, Vladimir Klanjšček, Aleksander Peca, Ivan Rob, Moreno Tomasetig. Za postavitev razstave in prireditvev dogodka je poskrbelo umetniško društvo Juliet iz Trsta. Pogled na dela nas pelje od transcendentne vizije Vladimírja Klanjščka, ki ima tudi prepoznavne snovne in sanjske odtenke, do jasno figurativne in simbolične ekspozicije Ivana Roba, ki je povsem pričujoče in polno barvana. Sugestivno delujeta opredelitev prostora in globine pri Paolu Ferlugu in tudi stilistična provokacija Aleksandra Pece, z njegovimi vzburljivimi liki, ki so vedno pravilno postavljeni. Ob sliki Brune Argenti se občuti močna in prefinjena emocija, v kateri povsem prevladuje barva. Adriano Loi je s posebno natančnostjo naslikal svo-

je "ognjevite" živali. Antonello Marino ponuja nenavadne enobarvne površine, ki se z igrivo neposrednostjo navezujejo na otroštvo. Priča smo še dognanemu slikarstvu Stefana Pesaresija, vizualni umetnosti Alberta Rocce, plemeniti uporabi lopatice Roberta Tigellija, ki ustvarja nove svetove. Na koncu beležimo še elegantno abstrakcijo Sebastjana degli Innocenti in duhovite rahlo nadnaravne vinjete Morena Tomasetiga.

Gre vsekakor za heterogeno razstavo, razpeto, tako rekoč, med zemljo in morjem. Res ni to vsakdanje, da si lahko ogledaš razstavo v kraju, kjer se konji sprehajajo na zagrajenem pašniku, in lahko uživaš hladno malvazijo ali sočni refošk ob vonju morja in pogledu na vinograde, ki se milo vzpenjajo proti Čamporam. "Zaključna fešta" ob prvi izdaji ARTE&VINO bo v četrtek, 14. julija, ob 19. uri. Spet bodo v

ospredju, ob umetnikih, ki razstavljajo, še istrska vina in oljčno olje kmetije Vigna sul Mar, ki jih prideluje družina Urizio. V po-

na", so (z leve) gostja večera Cristina Urizio, Davorin Devetak, ki je skrbel za stike s slovenskimi slikarji, in umetnica Bruna Argenti.

Vsi ljubitelji umetnosti in vina so lepo vabljeni 14. julija in upati je, da bodo prišli še drugi umetniki, iz društva KONS in LK iz Izole, ki so bili še posebej vabljeni, tako da bi se spoznali in navezali stike za naslednjo izdajo prireditve, ki bo skušala ohraniti izvirnost in svežino. Razstava je odprta tudi ta petek od 17. do 19. in v soboto od 10. do 12. ure oz. po dogovoru na tel. 348.2887650. Kmetija Vigna sul Mar je prav ob meji pri Lazaretu, kjer se zavije levo in je označeno parkirišče.

Kratke

Mladinski pihalni orkestri na Proseku

Pihalni orkestri, ki delujejo na tržaškem Krasu, prirejajo ob koncu sezone zelo obiskane koncerte. To velja zlasti za t. i. glasbene šole teh orkestrów. Gre za pomembne izobraževalne in vzgojne glasbene ustanove po naših vaseh, v katerih se zbirajo otroci in mladi, ki se učijo različnih instrumentov in seveda, kar je prav tako zelo pomembno, skupaj muzicirajo. Prav iz teh šol pa v glavnem tudi prihajajo novi člani različnih odraslih godb, zato te godbe namenljajo naraščajo še posebno pozornost.

Da gre za pomembno in potrebno delo, je bilo lepo razvidno na vsebinsko bogatem koncertu, ki je bil v četrtek, 16. junija, pod naslovom 5. Festival mladinskih orkestrów Slavko Luxa, v kulturnem domu na Proseku. To srečanje mladinskih orkestrów pa je že sedmo leto organiziralo Godbeno društvo Prosek.

Uvodni nastop so oblikovali člani mladinskega orkestra Godbenega društva Prosek pod vodstvom Irine Perosa. Na večeru sta nastopila še Tržaška mladinska sekcija godbe Arcobaleno s kapelnikom Tomažem Škamperletom in Združeni pihalni orkester Glasbene šole Sežana, ki ga je vodil Erik Žerjal. Na večeru so, ob prisotnosti vdove Mirande Luksa, v spomin na zaslužnega godbenika in pedagoga Slavka, podelili tudi priznanja vsem trem nastopajočim godbenim sestavam.

V pripravi je italijansko - slovenska protipožarna strategija

Dežela Furlanija Julijska krajina in Republika Slovenija pripravljata skupno strategijo za gašenje požarov na območjih z neeksplozivnimi ubojnimi sredstvi (NUS). V ta namen sta se pred kratkim v deželni palači v Trstu sestali delegaciji, ki so ju sestavljali predstavniki deželne gozdne straže, gasilcev z obeh strani meje, oddelka za razminiranje italijanske vojske ter zastopniki obeh civilnih zaščit. Po prvem srečanju, ki je bilo maja v Ljubljani, so preučili zlasti slovenski način ukrepanja, saj je glavni cilj skupnih sestankov primerjava postopkov. Furlanija Julijska krajina in Slovenija bosta tudi pripravili natančen zemljevid rizičnih območij, ta pa so zlasti tam, kjer je med prvo svetovno vojno potekala soška fronta. ARC/PV

Jože Dežman v DSI ob 25. obletnici osamosvojitve Slovenije

Od nove generacije je odvisno, ali bo znala ohraniti narodno samobitnost

Melniki demokratizacije in neodvisnosti Slovenije so prejšnji ponedeljek odmevali v Peterlinovi dvorani, kjer je govoril zgodovinar in publicist Jože Dežman na večeru, ki sta ga Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeteta posvetila 25. obletnici osamosvojitve Slovenije. Dežman je govoril kot zgodovinar, a tudi kot oster politični opazovalec s kritičnimi pripombami na račun tvorcev sedanjega političnega dogajanja v matici. 25 let po osamosvojitvi - je poudaril - je pred nami nov čas, ki zahteva nov razvoj. Zdaj nastopa nova generacija, od katere bo odvisno, ali bo znala ohraniti narodno samobitnost. Gost se je v svojem govoru naslonil na lastno publikacijo, ki je bila pred kratkim razdeljena naročnikom Družine. Orisal je mejnike, ki so se zvrstili od sredine osemdesetih let v procesu gibanja za demokracijo in samostojnost, ko je mrknil komunizem skupaj s samoupravljanjem. Dežman je

omenil pisateljsko ustavo iz leta 1988, s katero sta se začela slovenski preporod in nacionalno

čezzenj zabavljala, a danes je vendarle dejstvo, da je bil Demos odločilen dejavnik demokratiza-

naša kultura. Tako po 25 letih si slovenski narod ni znal postaviti nacionalnega spomenika zmagi in osamosvojitvi. Tudi denacionalizacija gospodarstva ni šla v pravo smer in je propadla in tudi pravna država je ostala vključena v starih kalupih. Vzrok krize je v vrhu, problem pa tiči v ideologiziranosti. Zato Slovenija danes odganja mlade in ne privablja sposobnih ljudi. Slovenija še vedno preboleva vojne travme, vprašanje je, ali se da to preboleti ali pa je bolezen že kronična. Politika teh problemov ne zna rešiti, ker jo blokirajo vedno isti ljudje, tako na levi kot na desni. Toda resnica postaja počasi oprijemljiva, a samospoševanje je seveda dolgoročno. Kljub vsemu Jože Dežman končuje z optimistično noto, polno pričakovanj, ki terja tudi veliko dobre volje in pripravljenosti navaditi se svobodno misliti. Dežman z upanjem gleda na nove generacije, ne smemo se čutiti žrtve in biti moramo sposobni odpustiti ter živeti drug ob drugem.

Foto damj@n

prebujenje, nato so bili na vrsti Nova Revija, sojenje četverice, majniška deklaracija. Vsekakor je Dežman prepričan, da smo Slovenci lahko ponosni, da smo dosegli samostojnost brez krvave vojne, na kar bi se morali zmeraj spomniti. Spomnil je tudi, kako je levica skušala osmešiti demokratsko gibanje Demosa in je

cije in samostojnosti, čeprav je opozoril tudi na srbske zasluge, ki so napovedali srbsko manifestacijo v Ljubljani. A danes se zdi, da se Slovenci 25 let po osamosvojitvi ne znamo več veseliti zmage. Zaradi kompleksa manjvrednosti ni prvotnemu zagonu sledilo obdobje ustvarjalnosti, ki ga omogočata naša narava in

Dragemu prijatelju in pevcu v slovo Nabrežinsko skupnost je zapustil Ladi M'hc

Ecce quamodo moritur iustus.

Prav tako nas je zapustil prijatelj, pevec, vinogradnik Ladi M'hc. Brez slovesa! Ogleдал si je poraz italijanske nogometne ekipe in namesto v posteljo se je odpravil k večnemu počitku. Tam ga čakajo drugi pevcu, da skupno zapojejo Njemu v čast. Sam pa sem si mislil, da mi bo zapel v slovo! A se ni izšlo!

V nedeljo pred sveto mašo nas je presenetila žalostna novica, da je v 66. letu nenadoma, brez slovesa, odšel Ladi Caharija, neutruđen tenor, ki je živel za pesem. Že kot otrok je bil član domačega zbora,

ki ga je vodil pokojni Ambrozet, nadaljeval je v domačem zboru Iga Grudna, pomagal pri cerkvenih praznikih in pel še pri kriškem zboru Vesna. Vedno pripravljen pomagati, kjer je bilo treba poiskati mesto prvega ali drugega tenorista. Ne smemo zanemariti niti tistih "nastopov" v Ušajevi osmici, ko nas je vsako jutro razveseljeval improvizirani kvartet, katerega nepogrešljiv član je bil tudi pokojni Nevenko, njegov pevski in vinski drug, saj sta skupaj obdelovala in pridelala vsako leto dobro domačo kapljico. Pokojnik je bil poznan tudi po edinstveni osmici v starem vaškem jedru na kraški domačiji,

kjer si pod latnikom užival ob petju improviziranih "zborov". Pokojnik, Ladi Caharija, član ene najstarejših vaških vej, po poklicu mizar, se je zaposlil pri Občini Devin - Nabrežina; poročil se je z mlado vdovo, z dvema otrokoma, in imel še eno hčerko. Lepa družina mu je bila v ponos, on pa njen vestni skrbnik, saj je ob službi redno skrbel za domači vinograd, kar ga je še posebej veselilo, saj je ob svoji

dolžnosti marsikomu pomagal tako z nasveti kot tudi stvarno. To je bil naš Ladi M'hc (po domače), ki nas je nenadoma zapustil in predvsem v družini pustil neizbrisno sled. Pogrešali bomo njegov veseli značaj, njegov optimizem in njegovo družabnost. Naj ga ne teži domača zemlja, kjer se bo pridružil staršem. Ženi, otrokom in sestri iskreno sožalje!

antek

Ko odmre zvok pesmi, ugašne veselje. In pesem je veselje. In upanje. Ko odmre pesem, odmre en del nas: tako je zdaj, ob novici, da je nenadoma zaspal Ladi Caharija, nepozabni Nabrežinec, ki je plemeniti naše zborovsko petje s svojim zlahtnim tenorjem. Misli nekako neubogljivo sledijo spominu: nedaleč od nabrežinskega placa je M'hčeva domačija. Spominjam se gospoda Stankota in gospe Valerieje, Ladito-

vih staršev. In Vere, Verice, njegove sestre. In njega, Ladita, tako zelo povezanega z zemljo, z bori. In s pesmijo, vse od otroštva, ko je prepeval v domačem otroškem zboru.

Trte, domači borjač. Sprehod po Stari vasi.

"Pojmo na Štajersko..." je prepeval z moškim zborom Igo Gruden iz Nabrežine, vse od leta 1968, ko so fantje prvič zapeli pod vodstvom Sergija Radoviča.

"Anko, Ančice..." Pel je najprej svoji soprogi Marici. Nato tudi svojim otrokom. In vsem nam. In oktetu Odmevi, in še marsikomu, daleč naokoli:

"Bolen mi leži... mило mu zbori... žalni pesni peat tebe te spominam..."

In njegovi so bili tudi Srebotnjakovi Bori:

"Trudno sanjajoči bori... ko da umira moja mati, ko da kliče me moj oče. Ko da so mi bolni brat-

je..."

In pesem na koru, ob velikih praznikih.

Pesem vseskozi. Spomini. Kakor da ga je klical zbor prijateljev, našega Ladita: Sergij, Stanko, Nevenko, Bruno, Danilo, Ladi, Drago...

Topel stisk roke. Pred slabim letom smo se zasedeli nekje na Krasu in obujali spomine. In prepevali. Drug ob drugem sta sedela Ladi in Aleš. Smeha je bilo, do solz. In petja. In slednjic, v slovo, še Laditova solistična točka nabrežinske himne:

"Poglejte zdaj tele kočice, skoznje se vidijo Brščice..."

Dragi, nepozabni Ladi, nabrežinski zvonovi naznanjajo, da prepevaš nekje drugje. V neznani domovini. Kjer je zate vse tako kakor takrat, ko je bilo še vse pred nami in nas spomini niso mogli še boleti.

Tatjana Rojc

Devin / Uspešna lutkovna delavnica Mladi lutkarji so navdušili gledalce

Dvakrat sta dve lutkovni predstavi vabili v petek, 24. junija, na sedež devinskih zborov. V dneh od 20. do 24. junija sta ju pripravili in naštudirali mlajša in starejša skupina lutkarjev, ki se ob koncu šolskega leta vse od leta 2005 zbirajo na delavnici Devinskega vrta ustvarjalnosti, ki sta jih letos podprli Slovenska prosveta in Združena kraška banka. Dopoldanska predstava na novem odru je bila namenjena malčkom otroških vrtcev nabrežinskega ravnateljstva, točneje iz Gabrovca, Nabrežine, Mavhinj in Devina, ki so jim ob tej priložnosti podelili bralne značke. Občina Devin-Nabrežina pa je večerno predstavo vključila v sklop prireditev *Poletnih večerov pod zvezdami*.

Starejšo, osemčlansko skupino, je vodila že stalna mentorica teh lutkarskih delavnic, priznana režiserka Jelena Sitar Cvetko. Mlajše, kar enajst otrok je bilo vključenih v to skupino, pa sta prevzeli njeni študentki s koprške pedagogike fakultete Katarina Kurinčič in Meta Horvat. Dela je bilo veliko, saj so morali

otroci najprej izdelati lutke in si zamisliti scenografijo ter vaditi tekste, da sta lahko ti dve predstavi zaživel. Mentorica starejše skupine, Sitarjeva, je izbrala pravljico *Zaljubljeni žabec*; zgodbica govori o tem, kako lahko ljubezen preмага vse razlike. Napisal jo je Max Velthuis. Izbrana tehnika ročnih lutk, ki so jih na mizi posamično, a tudi štiriročno, in to lepo koordinirano, da je bil gib kot naraven, vodili člani skupine, je omogočila, da so bolj izkušeni lutkarji lepo uprizorili tudi značajske detajle likov: zaljubljenega žabca, ki je včasih tudi nemiren in srmežljiv, lepe, puhasto bele račke, ki je v skrbeh za bolnega žabca, prijaznega in zaskrbljenega prijatelja pujsa, učenega doktorja zajca ter ustrezljive sestre bolničarke. Vse to ob celi vrsti gledaliških detajlov, ki obogatijo pripoved. Mladi lutkarji, ki so tudi nadarjeni glasbeniki, so na prečni flavti, violini in saksofonu ustvarili tudi glasbeno spremljavo, ki je označevala posamezne like. Sklepni nauk o ljubezni, ki premosti vse ovire, pa je naravno kronal pripoved.

Režiserki skupine mlajših Katarina Kurinčič in Meta Horvat pa sta se odločili za mešano tehniko. To jim je omogočala tudi izbrana *Pravljica o zmagu, ki je požrl*

šolo, ki jo je napisal novogoriški pisatelj Milan Petek - Levokov in je pred kakim letom izšla v Galebovi zbirki pravljic. Skozi glavna vrata je tako v devinsko dvorano prilomastil ogromen zeleni zmaj, ki so ga vodili otroci. Zavohal je čokoladne piškote, ki jih je hrustala učenka domače šole. Ker pa je zmaj strašen sladkosned, je odprl svoje ogromno žrelo in požrl celo šolo z učiteljico, hišnikom in učenci vred. Zdaj pa se je dogajanje premaknilo v zmajev

trebuh. Režiserki sta nov scenski prostor poustvarili s senčnimi lutkami. Iz zmajevnega trebuha, ki ga je predstavljala poseben ekran, so učiteljica in učenci, ki so jih vodili otroci, najprej poskusili razumeti, kaj se je sploh zgodilo, in nato vzpostaviti zvezo s svetom. Potrebno je

jezikovnih in odskih izkušnjah pridobijo tudi sposobnost sodelovanja in ekipnega dela, kar je lahko dragocena obogatitev za nadaljnje življenje.

M. T.

Koča sv. Jožefa v Žabnicah

Deževen teden med gorami

Po že skoraj ustaljeni navadi so prve poletne gostje na Koženci, ob istoimenskem hudourniku, gospe, ki v jesenskih in zimskih dneh razgibavajo otrdele mišice v Domu Franca Močnika ob cerkvi sv. Ivana v Gorici s potrpežljivo vadiateljico prof. Majo Leban. Tako je bilo tudi letos, saj se je lepa skupnica "telovadk" pod vztrajnim vodstvom Mirke in Zvonke, zlatih rok in srca, mudila v prvi polovici junija v pomirjujočem obzoru gorske tišine. Škoda, da je enotedenskim letoviščarkam nagajalo deževno vreme. A vselega razpoložena jim vendarle ni zatrla. Sprehodov v naravo je bilo sicer bolj malo in so bili zelo bežni zaradi pretečih oblakov. Bilo pa je veliko dobre volje v prijetni domačnosti priljubljene kočice sv. Jožefa, ki jo je njen

pokojni lastnik msgr. Franc Močnik v davnih 70. letih velikušno prepustil naši skupnosti, da bi se naša mladina naužila svežega zraku v prijetni

"Telovadke" na lanskem oddihu v koči sv. Jožefa

družbi, pa tudi da bi se odpočili vsi tisti, ki se v raznih društvih vse leto trudijo, da bi s kulturnim delovanjem v katoliškem duhu ohranjali pri nas slovensko besedo in ljubezen do lastnih korenin. Ker so gospem uživanje sonca onemogočili nalivi, so se zadrževale predvsem v koči. Ker pa niso vajene držati križem

rok, so najprej temeljito počistile njene prostore, nato pa se prepustile zaupljivemu klepetu in sprostitvenim, družabnim igram. Vse so pridne kuharice, zato so mizo bogatile okusne domače jedi. Te so se večkrat kuhale kar na štedilniku, saj je dež prinesel ohladitev in je bilo zelo prijetno kramljati ob toploti prasketajočega ognja. Gospa Mirjam je pridno žagala vejevje, da ni zmanjkalo drvi, in kot prava "mater familias" vsak dan molila rožni venec. Za spremembo

so nekajkrat sedle v avto in se odpeljale do Kranjske Gore in Ukev. Šele proti koncu bivanja v objemu gozda jim je uspelo pomorati z žičnico na Sv. Višarje, da bi se zahvalile Božji Materi za vse prejete darove in bi ji zaupale vse svoje želje in prošnje. Brez Marijinega blagoslova bi se res ne mogle vrniti v Gorico!

IK

Protestno pismo deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca Občina Tipana nadaljuje s spakedrano slovenščino

V letošnjem aprilu je svetnik SSK Igor Gabrovca v deželni zbornici opozoril na hude nepravilnosti, ki nastajajo v občini Tipana pri prevajanju uradnih aktov in dopisov v slovenščino. V svojem posegu je Gabrovca že takrat povedal, da županovi dopisi, ki naj bi bili v slovenščini, so vse prej kot to.

"Tako grobe napake in zamene s hrvaščino so nedopustne za uradno dopisovanje Občine, ki spada v območje zaščite slovenske manjšine", je dejal predstavnik Slovenske skupnosti. Pristojni odbornik Gianni Torrenti je v odgovoru na Gabrovčovo interpelacijo spomnil, da deželna uprava snuje, v domeni s paritetnim odborom, nov centralni deželni urad za slovenski jezik. Ta služba naj bi razpolagala s kvalificiranim osebjem in naj bi imela nalogo koordinirati delovanje t. i. "okenc", ki so na celotnem območju izvajanja zakona 38/2001. Po odbornikovih besedah naj bi to

gotovo prispevalo k temu, da se bomo v prihodnje izognili spodrsrlajem, kakršen je bil tisti v Tipani. "V svoji repliki pred dvema mesecema sem odborniku že dejal, da je zadeva resna in ne gre samo za neljub spodrsrlaj. Tudi sam podpiram načrt skupnega urada za slovenski jezik, ki pa bo v najboljšem pri-

gotovo prispevalo k temu, da se bomo v prihodnje izognili spodrsrlajem, kakršen je bil tisti v Tipani. "V svoji repliki pred dvema mesecema sem odborniku že dejal, da je zadeva resna in ne gre samo za neljub spodrsrlaj. Tudi sam podpiram načrt skupnega urada za slovenski jezik, ki pa bo v najboljšem pri-

v občini Tipana ni spremenilo nič. "Dogaja se pravzaprav nasprotno", beleži podpredsednik Deželnega sveta v pismu, ki ga je naslovil odborniku Torrentiju, predsednici paritetnega odbora Dobrilovi in predsednikoma krovnih organizacij ter v vednost slovenskemu konzulatu v Trstu - saj Občina vztraja pri dopisovanju

v spakedrani slovenščini. Namesto da bi župan priznal napako in se zanj opravičil, trdi, da so slovenski prevodi brezhlebn, in celo napoveduje tožbo proti domačinu, ki je prvi opozoril na problem. "Tudi sam vztrajam pri svojem in ocenjujem, da takšno delovanje je žali dostojanstvo jezika in je

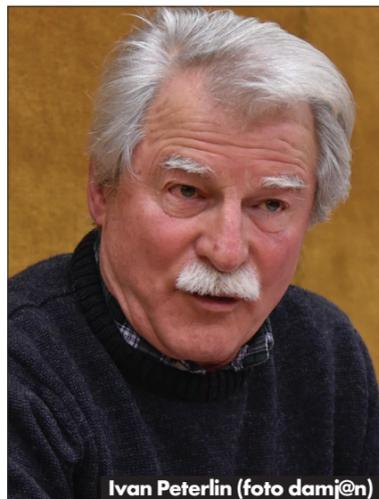
nedopustno. Zato sem naslovnike pisma povabil, naj tipajskega župana opozorijo, da spoštovanje pravic priznane narodne skupnosti in tudi namembnost denarja davkoplačevalcev zahtevajo resen pristop, ki ga v občini Tipani osebno zelo pogrešam", zatrjuje Gabrovca.

Pomembno srečanje v Špetru S športom do boljšega poznavanja jezika

V prejšnjih dneh se je predsednik ZSSDI Ivan Peterlin v spremstvu operativnega tajnika Igorja Tomasetiga sestel v Špetru z ravnateljico dvojezične večstopenjske šole Sonjo Klanjšček in predstavniki učnega kadra na šoli. Ob ugotovitvi, da je poznavanje slovenskega jezika učencev in dijakov iz objektivnih razlogov precej šibko, so se domenili, da bodo posegli na to področje prav s pomočjo športnih dejavnosti, ki jih gre okrepiti, predvsem v zunajšolskem času, in kar gre uokvirjati v splošni program jezik - šport. Tako so se domenili, da bodo tudi v novem šolskem letu na šoli izvedli etapo projekta Skokica, zaživel bo tudi šolski krožek rokometja za nižješolce, ki ga bo vodila Vesna Jagodic, organizirali pa bodo tudi vadbo

osnovne motorike za zadnji letnik vrtca in prva dva razreda osnovne šole. Prav tako je

Ivan Peterlin (foto damj@n)

bilo domenjeno, da bo špertski šolski pol sodeloval v

deželnem tekmovalnem projektu ZSSDI v igri med dvema ognjema. Vsi so bili mnenja, da so načrtovane dejavnosti dobre, predvsem pa uredničkive, in kar je najbolj pomembno: vsebinsko se lotevajo ene najbolj delikatnih tem našega vsakdana, in sicer obvladanja slovenskega jezika.

Predstavnika ZSSDI sta se istega dne sestala tudi s predsednico Planiške družine Benečije Luiso Battistig. Podrobno so se pomenili o njihovi odpravi na 6310 m visoki Chimbrazo v Ekvadorju, o podvigu, ki ga podpira tudi ZSSDI. Spregovorili so tudi o organizaciji plavalnih in smučarskih tečajev, pri katerih bo ZSSDI prevzelo aktivnejšo vlogo koordinacije. Vodstvo ZSSDI s temi novimi pobudami uredničuje še zadnji del svojega začrtanega programa, ki govori o močnejšem utripu športa v Benečiji.

dni pred tem, 24. junija, na slavnostni seji Državnega zbora Republike Slovenije v Ljubljani. Pod vodstvom pevovodkinje Petre Grassi so izvedli priložnostno skladbo Mili kraj na besedilo Andreja Praprotnika in ob uglasbitvi Patrica Quaggiata. Glasbeno stvaritev za visoke glasove, flavto, violino in čelo je skladatelj priložnostno napisal ob 25. obletnici osamosvojitve Slovenije in ob povabilu slovenskih glasbenikov v Italiji na jubilejno slavnostno zasedanje slovenskega parlamenta.

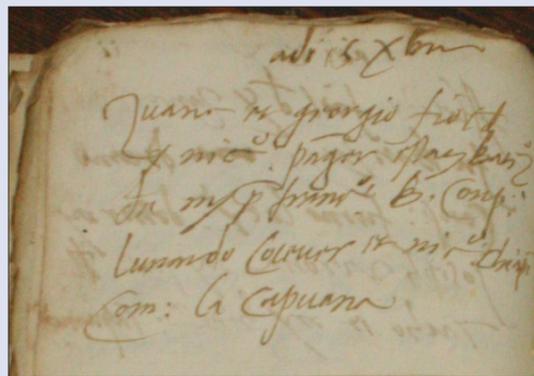
ISTRSKI PRIIMKI (1)

PANGER

Priimek Panger najdemo prvič zapisan v središču Kopra že daljnega leta 1555, veliko prej kot druge slovenske priimke. Nastal je iz svetniškega imena Pankracij. Nekoč je bil sv. Pankracij, ki je danes precej pozabljen, zelo priljubljen. To dokazujejo številni priimki in pregovori, npr.: "Če Pankraca sonce peče, sladko vince v klet pri-teče". Vremensko majske ohladitev pa tudi vsi poznamo po svetniški "ledeni" trojici Pankracij, Servacij, Bonifacij. Imamo

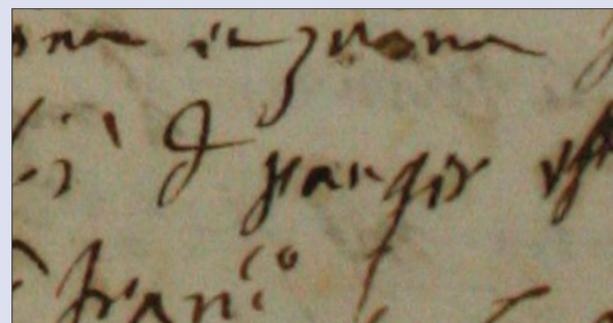
Priimek Panger je nastal v istrskem zaledju, verjetno v Kortah nad Izolo. Pred kakimi šestimi stoletji je tam živel Pankrac, po katerem so njegovi potomci začeli nositi priimek iz njegovega imena. Priimek se je dokončno izoblikoval kasneje, vendar v samo eno različico, Panger.

V Kopru, kjer Škofijski arhiv hrani najstarejšo župnijsko matično knjigo, najdemo prvega Pangerja že na začetku. 15. decembra 1555 je bila v stolnici krščena Zuana Panger, hči Giorgia Pangerja. Kako se je v resnici imenovala, Ivana ali Zuana, ne vemo, saj so vsi zapisi v latinščini in italijanščini. Lahko pa trdimo, da so njeni predniki priimek prinesli iz istrskega zaledja. Priimek v 16. stoletju najdemo tudi v Dolini pri Trstu. Gre za plemenito rodbino Panger, ki je mogoče povezana tudi s Pangerji iz Kopra. Tudi pri teh najdemo tu in tam pred priimkom besedico "de", ki nakazuje morebitno plemiško poreklo.

Vpis krsta Zuane Panger iz leta 1555.

ogromno priimkov, ki so nastali iz imena prvega svetega "ledenega moža": Panger, Pangerc, Pangeršič, Pankračič, Pangrec, Pangeršek, Pangrič, Pongrac, Pongarčič, Pongraščič. Maloazijski svetnik sv. Pankracij je umrl leta 304 mučeniške smrti v Rimu v času cesarja Dioklecijana. Ime je v latinščini nastalo iz izpeljanke grške besede pankretas, ki pomeni vse-mogočen.

Priimek De Panger iz koprške krstne knjige leta 1556.

Tino Mamić

Z 2. strani

Počastitev Slovenije ...

Po krajšem zgodovinsko-institucionalnem vložku se vrnimo k tržaškemu večeru, ki ga je priredil generalni konzulat. Sergaševa je v svojem posegu izpostavila različne uspehe Slovenije v zadnjih letih - vse od gospodarstva do športa in kulture. Omenila je seveda tudi težave, ki jih je s seboj prinesla finančna in gospodarska kriza leta 2008.

Kljub temu pa je bil pogled generalne konzulke optimistično naravn, predvsem zaradi pravilnosti izbire, ki so jo slovenski državljani opravili pred 25 leti. Na oder so ob sklepu ponovno stopili učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel in Glasbene matice. Številnim gostom so predstavili vokalno-instrumentalno noviteto, ki so jo prvič izvedli le nekaj

Razprave tudi o ponovni uvedbi splošne vojaške obveznosti

Spori v politiki tudi pri obravnavi evropskih zadev

Sodeč po tistem, kar vlada nenehno sporoča državljanom z vsiljeno govornico, so razmere v Sloveniji zdaj skoraj idilične, zagotovo pa normalne oziroma take, da vzbujajo upanje za prihodnost. Pa vendar je to zgolj videz, saj sedanja parlamentarna večina ni izvedla še nobene reforme ali drugačnega pomembnega ukrepa, s katerim bi dokazala svojo ustvarjalnost, voljo in sposobnosti. Kar pravilna so razmišljanja pisateljice Štefane Kardoše, ki pravi, "da v Sloveniji cankarjanskega idealista ne vidi več". V intervjuju, objavljenem v časniku Delo, je ponazoril zelo črno, pravzaprav brezupno sliko današnjega vsakdana. Po njegovem "smo vsi bolj ali manj zaznamovani z ugotovitvijo, da je vse šlo k hudiču, in da se nič več ne da storiti. Vidim čedalje več obupancev, ki ne verjamejo več v noben ideal. Če človeka stišneš v kot oziroma ga spraviš v brezizhoden položaj, se bo prisiljen odzvati. Vendar bo njegova reakcija nepredvidljiva, te nepredvidljivosti pa bi se morala bati vsaka oblast. Pri nas se nihče noče izpostaviti, vsi čakamo, da se bo zganil kdo drug. Morda je problem v krhki slovenski narodni iden-

Melanija Knavs

titeti. Množice sta pognala v upor in osamosvojitve zavijanje blagostanja na zahodu in vzvišen pogled proti vzhodu in jugu. Zdaj pa ugotavljamo, da so na zahodu še vedno bogatejši od nas, na vzhodu pa nas Slovence dohitevajo in prehitevajo po vseh straneh,

tako da nam bo na koncu ostala samo še gola zavist". Bojazen pred črno podobo sedanosti in zaskrbljenost za prihodnost Slovenije, o čemer je razmišljal pisatelj Štefan Kardoš, je na srečanju rojakov iz zamejstva in zdomstva v Državnem zboru dopolnila Verica Trstenjak, visoka upravna funkcionarka v nekdanji vladi

Andreja Bajuka in pozneje tudi pravobranilka na sedežu EU v Luksemburgu. Po izteku tega mandata ji na ljubljanski univerzi niso hoteli dati delovnega mesta, vendar je Verica Trstenjak zaradi svojega ugleda in znanja dobila zaposlitev kot profesorica prava na dunajski univerzi. Žal, nobeno provladno glasilo ni objavilo njenega razmišljanja na omenjenem srečanju v parlamentu, kjer je, denimo, dejala, "da kljub lepotam, ki so Sloveniji bile dane, imamo krizo pravne države, krizo vrednot in krizo samozavesti. Torej imamo domovino, imamo tudi državo, potrebovali pa bi primerne voditelje. Slednji bi morali biti državnik in ne kot so sedanji voditelji Slovenije, ki so zgolj politiki".

Sedanja oblast se sicer ne odziva na kritike, ki prihajajo od različnih osebnosti in najrazličnejših ustanov civilne družbe, je pa vsaj enotna v spoznanju in priznanju, da bi morala Slovenija ostati čvrsta članica EU, ker je to potrebno zaradi krize v povezavi, ki je nastala z izstopom Velike Britanije iz nje. V razmišljanjih o tem, kako naj Slovenija reagira

na krizo v povezavi, so sodelovali vlada, opozicijske stranke, Cerkev, pa tudi nekdanji predsednik Milan Kučan. On je v intervjuju dunajskemu časniku Der Standard, objavljenem pred objavo rezultatov britanskega referenduma, menil, "da aktualno dogajanje v EU spominja na dogajanje v nekdanji Jugoslaviji pred njenim razpadom. Trenutne težave, s katerimi se sooča Evropa, bi lahko pripeljale do ekonomske vojne in postopnega razpada evropske integracije".

V odzivanju na novo krizo EU pa je v slovenski politiki nastal spor, kar se sicer vedno dogaja. Premier Miro Cerar namreč nasprotuje predlogu državnega poglavarja Boruta Pahorja, da bi pri ocenjevanju posledic krize v EU za Slovenijo sodeloval tudi Janez Janša. Po mnenju predsednika vlade so za oceno omenjene krize pristojni samo vlada in morda tudi predsednik Državnega zbora in Državnega sveta. Nikakor pa to ni pravica Janeza Janše, "ker je zgolj predsednik ene izmed političnih strank". Janez Janša, sicer vodja dobršnega dela sedanje opozicije, opozarja, da je zaradi krize EU v Sloveniji potrebno pospešiti napredek gospodarstva, saj bi izstop Velike Britanije lahko povzročil učinek domin in z njim nove težave v Sloveniji. Glede na oslabiljeno vojsko, ki tudi po mnenju vrhovnega poveljnika, predsednika države Boruta Pahorja, zaradi njene slabe opremljenosti ne bi mogla ubraniti Slovenije pred morebitnim napadom kake tuje

države, je po prepričanju Janeza Janše "nastopil tudi čas za razmislek o ponovni uvedbi splošne vojaške obveznosti v

njenem morju. Med tistimi, ki ne bodo odšli na počitnice, ker si jih zaradi revščine ne morejo privoščiti, so predvsem upokojenci.

Nekakšen miselni prehod od politike, ki se nadaljuje z obnovitvijo delovanja arbitražnega sodišča v Haagu, ki naj bi odločil o meji med Slovenijo in Hrvaško, ter razburljivimi dogodki v Luki Koper, sta zasnovala časnikar in urednik Bojan Požar in raziskovalec Igor Omerza. Izdala sta namreč zajetno in tudi aktualno knjigo o Melaniji Knavs, preprostem dekletu iz Sevnice, ki bo lahko čez nekaj mesecev postala prva dama ZDA in žena najmočnejšega politika na svetu, predsednika ZDA, seveda če bo njen mož Donald Trump izvoljen

Štefan Kardoš

Sloveniji".

Kljub politiki, ki je vedno aktivna in pričakuje opredeljevanja skoraj o vsem, kar zadeva državo in njeno usodo oz. prihodnost, so Slovenci pričeli odhajati na počitnice. Sodeč po raznih anketah, jih bo tudi letos največ, kar 45 odstotkov, letovalo na Hrvaškem oz. ob

za novega predsednika svoje države. O svoji ženi iz Slovenije je njen mož Donald Trump menda že dejal, "da bo neverjetna prva dama". A kljub temu večina Američanov še nikoli ni slišala za Sevnico, kraj, za katerega celo mislijo, da je v Rusiji.

Marijan Drobež

Podatki o rojstvih otrok v Sloveniji

Največ otrok se je v 2015 rodilo 10. aprila

V 2015 se je rodilo 20.641 otrok. Največ dečkov je dobilo ime Luka, največ deklic ime Ema. Povprečna starost vseh mater, ki so rodile v 2015, je bila 30,7 leta, povprečna starost tistih, ki so v 2015 rodile prvič, pa 29,3 leta. Največ otrok se je rodilo 10. aprila. Štirikrat v 2015 so se rodili trojčki, 390-krat pa dvojčki, ugotavlja Surs. V letu 2015 se je v Sloveniji rodilo 20.641 (živorojenih) otrok, kar je 524 (ali 2,5 odstotka) manj kot leto prej oziroma 10 otrok na 1000 prebivalcev. Šest odstotkov oz. 1.234 otrok se je rodilo staršema, ki nista slovenska državljana, so zapisali na Statističnem uradu RS (Surs).

Odlaganje rojstev na poznejše obdobje se še ni povsem ustavilo; ponovno sta se dvignili tako povprečna starost mater ob rojstvu

prvega otroka kot njihova povprečna starost ob rojstvu kateregakoli otroka. Ženske, ki so v 2015 rodile prvič, so bile stare povprečno 29,3 leta, vse, ki so rodile v 2015, pa povprečno 30,7 leta. Očetje teh otrok so bili v povprečju približno tri leta starejši od mater (33,5 leta); najstarejši so bili stari več kot 60 let.

Od vseh žensk, ki so rodile v 2015, jih je bilo več kot polovica starih vsaj 30 let (55,2 odstotka); le redke med njimi so bile najstnice, tj. mlajše od 20 let (en odstotek). Mama vsakega devetega v 2015 rojenega otroka je bila stara manj kot 25, mama vsakega petega pa vsaj 35 let.

Celotna stopnja rodnosti, to je povprečno število živorojenih otrok na eno žensko v rodni dobi (pri sedanji umrljivosti in ob predpostavki, da bo ženska doživela 49. leto starosti), je za leto 2015 znašala 1,57, kar je nekaj manj kot v 2014 (1,58).

Tudi v 2015, že sedemnajsto zaporedno leto, je največ novorojenih dečkov dobilo ime Luka. Največ v 2015 novorojenih deklic je dobilo ime Ema. Popularna imena so bila še Filip in Nik ter Eva in Zala. Na dan se je rodilo povprečno 56 ali 57 otrok. Največ otrok se je rodilo v petek, 10. aprila (89), najmanj, kar trikrat manj pa v soboto, 7. marca (29). Največ, 40 odstotkov otrok je bilo rojenih v jutranje-dopoldanskem obdobju (od 6. do 14. ure), tretjina popoldne ali zvečer (po 14. in do 22. ure), nekaj več kot četrtina pa ponoči (po 22. uri in do 6. ure zjutraj).

V letu 2015 je pet mater rodilo dvakrat; v prvih in zadnjih mesecih leta. 58 otrok se je rodilo na mamin rojstni dan in 57 na očetov rojstni dan.

Štirikrat so se v 2015 rodili trojčki, 390-krat pa dvojčki. Pri vseh porodih dvojčkov sta se oba otroka rodila v eni uri, pri polovici pa oba v manj kot dveh minutah.

Med otroki je bilo 8697 rojenih v zakonski zvezi: vsak peti je bil rojen v prvem letu zakonske zveze, polovica je bila rojena v prvih treh letih po poroki staršev, šest odstotkov pa 10 ali več let po poroki staršev. Za 274 mater otrok, rojenih leta 2015, pa velja, da se je po rojstvu otroka poročilo še v istem letu, so še zapisali na Statističnem uradu.

Vseslovensko srečanje v Državnem zboru

Zahvale zdomskim Slovincem za njihovo prizadevanje ob osamosvojitvi Slovenije

Na vseslovenskem srečanju v Državnem zboru se je zbrala množica rojakov iz zamejstva in ostalega sveta. Nagovorila sta jih predsednik DZ Milan Brglez in minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, ki sta ob 25-letnici slovenske samostojnosti poudarila pomen Slovencev po svetu pri mednarodnem priznanju Slovenije. Predsednik DZ se je Slovincem, ki živijo v tujini, zahvalil za trud, ki so ga pred 25 leti vložili v prizadevanja za mednarodno priznanje. Brez njih in njihovih prijateljev bi bila Slovenija priznana kasneje, je na vseslovenskem srečanju, ki je potekalo že 16. leto zapored, dejal Brglez.

Po Brglezovih besedah pa je treba priznati, da v zadnjih 25 letih domovina ni bila najbolje upravljana. Ob tem je izrazil prepričanje, da je izgubljena leta mogoče nadoknaditi s trdim delom in vizijo. Tudi minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc je opozoril na pomen njihovega prizadevanja za mednarodno priznanje Slovenije pred 25 leti. Glede ekonomske in migracijske krize, s katerima

se sooča oziroma se je soočala Slovenija, pa je dejal, da se je slovenski narod v preteklih krizah znal obdržati in celo napredovati.

Predsednik komisije DZ za odnose s Slovinci v zamejstvu in po svetu Ivan Hršak se je obrnil predvsem na mlade, ki živijo z-

predvsem pomen enotnosti med Slovinci. Dejaj, da so se Tržačani kljub različnim svetovnonazorskim prepričanjem poenotili, kar pa bi morali storiti tudi v matični domovini. "Čas je, da po 25 letih ponovno vsi skupaj praznujemo različnost, enotnost seveda", je izpostavil član

zdržuje in ne razdvaja", je poudarila.

Opozorila je tudi na nekatere slabosti današnje Slovenije. Država potrebuje učinkovito sodstvo, javno upravo ter zdravstvo in socialo, je dejala. Slovenija pa po njenih besedah potrebuje tudi voditelje, ki bodo gledali na interes države in ne zgolj na lasten interes oziroma interes strank. Dodala je, da je življenje v Sloveniji kljub temu boljše kot pred 25 leti.

Isti dan se je začel tudi tridnevni dogodek Dobrodošli doma 2016, ki je namenjen druženju Slovincem v zamejstvu in po svetu in ga organizira urad ministra Žmavca. Ob 25. obletnici samostojne Slovenije je bil častni pokrovitelj tega dogodka predsednik republike Borut Pahor.

Minister Žmavc je z ljubljanskim županom Zoranom Jankovičem isti večer v Narodni in univerzitetni knjižnici Ljubljana odprl tudi razstavo *V obljubljeni deželo: Slovenke v ZDA*, ki bo predstavljala zgodovino preseljevanj in naselitvena območja, stanje v določenih slovenskih središčih danes in številne pomembne osebe v slovensko-ameriški zgodovini. V razstavnici dvorani so predstavili tudi zgodbe nekaterih Slovencev v ZDA.

naj slovenskih meja. "Mladi, kot vemo, so polni idej, polni novih pogledov in tudi kritični opazovalci sedanosti", je dejal Hršak, ki je prav tako spomnil na vlogo Slovencev v tujini pred 25 leti. Tržaški Slovenec Martin Lisiach, ki je na srečanju spregovoril v imenu mlajše generacije Slovencev v tujini, je poudaril

deželnega vodstva Slovenske kulturno-gospodarske zveze, ene od krovnih manjšinskih organizacij Slovencev v Italiji. Tudi profesorica evropskega prava na dunajski univerzi Verica Trstenjak, ki v tujini nepretrgoma živi že več kot deset let, je pozvala k enotnosti med Slovinci. "Naj nas domovina

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (23)

Mariza Perat

Torek - 7. aprila - 17. prikazovanje

Bernardka se je že navsezgodaj napotila k votlini, kjer je bilo prisotnih kakih 100 oseb. Deklica je med zamaknjem držala gorečo svečo in pri tem z roko varovala plamen pred vetrom. Okoli stoječi, prisoten je bil tudi dr. Dozous, so opazili, da plamen naravnost ovija Bernardkine prste. Po videnju je dr. Dozous nestrpno prijel dekličino roko in napeto iskal sledove opeklin. Teh pa ni bilo nikjer. Zdravnik, popolno brezverec, je dejal:

"Ne vem, kaj vidiš, a zdaj sem gotov, da res nekaj vidiš".

Dr. Dozous, znan po svoji učenosti in poklicni usposobljenosti, je nad dogodkom bil tako pretresen, da so vsi njegovi pomisleki izginili. Spreobrnjen se je in vsepovsod, tudi pred komisarjem, pripovedoval o čudežnem dogodku, katerega priča je bil.

Po videnju so v hiši neke znanke Bernardkinim prstom približali gorečo svečo, a je Bernardka takoj zavpila:

"Aj, peče!"

Sveta Devica je Bernardki govorila tudi pri tem prikazovanju in znova ponovila, da želi imeti kapelo.

18. prikazovanje - 16. julija 1858

Bernardka je pod večer tega dne znova začutila oni silni klic, ki jo je vedno vabil k votlini. Kaj naj naredi? Krajevne oblasti so obisk votline prepovedale in celo z ograjo zaprle dohod do nje.

Kljub temu se je deklica že v polmraku skupaj s teto Lucille in dvema družbenicama odpravila proti kraju prikazovanj. Onstran reke Gave je na travniku Ribertu pa tam bilo opaziti manjše skupine oseb, ki so tam molile. Tja je odšla tudi Bernardka s svojimi spremljevalkami. Poklekile so in takoj je Bernardkin obraz zažarel v zamaknjenu. Brezmadežna je stala na svojem mestu v votlini, Bernardka pa jo je kljub razdalji in ograji videla tako, kot če bi stala pred njo.

"Kaj ti je rekla?" so jo pozneje vprašale spremeljvalke.

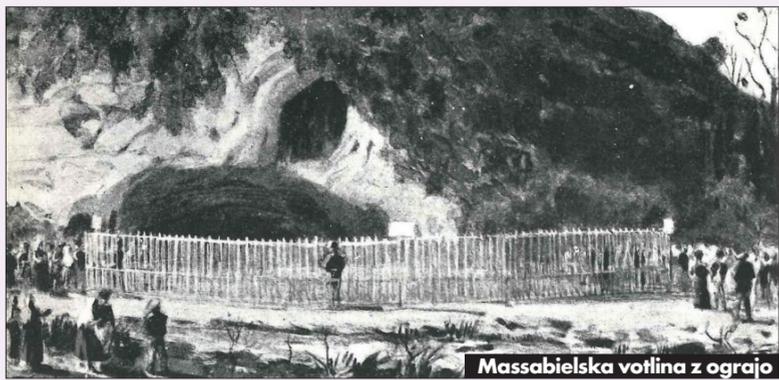
"Ničesar", je odvrnila Bernardka in žareča od sreče dodala:

"Še nikoli ni bila tako lepa kot tokrat!"

Kmalu so se v Lurd pričele zgrinjati množice romarjev. Mnogi so preko studenca, ki je 25. februarja na tako čudovit način privrel na dan, zadobili zdravje. Zdaj se je tudi cerkvena oblast odločila, da lurške dogodke preišče. Tarbski škof, Bertrand Severe Laurence, je zato dne 28.

Julija 1858 imenoval preiskovalno komisijo, katere naloga je bila temeljito proučiti resničnost Bernardkinih videnj ter ozdravljenj, ki so se dogodila v zvezi s studencem v lurški votlini. Omenjena komisija se je dne 17. novembra 1858 podala k massabielski votlini, kjer jim je vidkinja Bernardka natančno razkazala vse točke, kjer je potekalo prikazovanje. Popoldne istega dne se je začelo prvo, uradno zasliševanje komisije. Ta zasliševanja so se nato nadaljevala do 7. decembra 1860.

Bernardki je v tem času komisija zastavljala najrazličnejša vprašanja v zvezi z videnji. Pred do-

Massabielska votlina z ograjo

končno odločitvi o resničnosti prikazovanj je vidkinja svoje izjave morala pred preiskovalno komisijo ponoviti 7. decembra 1860. Prisoten je bil tudi msgr. Laurence. Ob njem je bilo zbranih 12 članov komisije, ki so s strogimi in brezizraznimi obrazi zrlji na vidkinjo. Ta je mirno in jasno podala svoje izjave, ki so se popolnoma ujemale s tistimi z dne 17. novembra 1858. Msgr. Laurence je ob tem zaslišanju najbolj presunilo, ko je Bernardka ponovila kretneje Brezmadežne, ko je povedala svoje ime.

Komisija je ob koncu svojega dela, ki ga je opravila z največjo doslednostjo in vestnostjo, ter na podlagi izjav zdravnikov o naravno nerazložljivih ozdravljenjih v Lurdu, podala naslednjo izjavo:

"O Bernardkini odkritosrčnosti ni mogoče dvomiti. Pripoveduje brez bahavosti, z ganljivo zaupljivostjo, brez omahovanja. Odgovarja jasno in natančno, s trdnim prepričanjem. Pri različnih zasliševanjih si ni nasprotovala. Odločno vztraja na tem, kar je že povedala, nič ne dodaja, nič ne odvzema".

Msgr. Laurence je na podlagi ugotovitev preiskovalne komisije dne 18. januarja 1862 podal naslednjo izjavo:

"Sodimo, da se je Brezmadežna, Božja Mati Marija dne 11. februarja 1858 in naslednje dni 18-krat resnično prikazala v massabielski votlini pri mestu Lurd Bernardki Soubirous. Sodimo, da prikazovanja nosijo vsa znamenja resničnosti in da verniki lahko upravičeno verjamejo vani. Svojo sodbo ponižno podrejam sodbi sv. očeta, poglavarja vesoljne Cerkve".

Msgr. Laurence je izjavil, da v svoji škofiji dovoljuje češčenje lurške Matere Božje, kateri bodo, kot je bila njena želja, ob lurški votlini, katere ozemlje je prešlo v last tarbske škofije, postavili svetišče.

/ dalje

Tokrat o italijanskem moštvu na Euru 2016

Mesto v osmerici zrcalo razmer

Tokrat naj izjemoma zapustimo domače loge, v središču pozornosti je na športnem področju zagotovo evropsko nogometno prvenstvo v Franciji. Celinsko tekmovanje bo vrhunec in hkrati sklepno dejanje doživelo v nedeljo zvečer s finalnim dvobojem v Parizu. Na dan izida časopisa bo prvi finalist že znan. Stolpce, namenjene naši rubriki, pa bomo tokrat posvetili oceni izkušnje italijanske izbrane vrste na Euru 2016.

Izbranci selektorja Antonia Conteja so bili, kot znano, izločeni v četrtfinalu, ko je bila po streljanju 11-metrovk v Bordeauxu boljše Nemčija. O sami tekmi in nesrečnem epilogu za azurre so mediji v teh dneh poročali na dolgo in široko. Italija je bila dejansko enakovredna svetovnim prvacom. Urejeno se je branila in tu smo pri prvi ugotovitvi na račun igre reprezentance, ki je skoraj v celoti slonela na granitni Juventusovi obrambi. Še dalje vrhunski Buffon v vratih in rutinirani Barzagli, Bonucci in Chiellini pred njim so postavili neprepreden zid, edini zadetek je ta garnitura prejela proti Nemcem, ko je eno redkih negotovosti izkoristil Ozil začasno vodstvo. Conte pa je opravil veliko delo predvsem, ker je znal izvleči maksimum iz vseh ostalih nogome-

tašev, ki so vse prej kot virtuoz. V prvi vrsti je izbral dokazovanja lačne fante, izognil se je muhastim značajem (Balotelli, Cassano ipd.), odločil se je v bistvu za pridne mravljice, garače. Uspešno je te nogometne uskladil, da so v bistvu igrali učinkovito. Z uvodnima zmagama proti Belgiji in Švedski so si brez prejetega gola zagotovili prvo mesto v skupini, pravi podvig pa so pri-

enajstmetrovko več kot Insigne in tovariši.

Skratka, uvrstitev v osmerico za Italijo ni neki briljanten rezultat, je pa to, kar ta zasedba zmora, ob tem, da je imela tudi smolo s poškodbami (že od začetka brez Marchisia in Verrattija, nato pa sta zmanjkala še stebra Candreva in De Rossi, tako da je ostala zvezna vrsta hudo osiromašena) in nasprotniki (evropski prvaki v

pravili v osmini finala, ko so zlomili - na področju teka in taktike - iztrošeno špansko generacijo. Proti Nemčiji so Italijani zmogli izenačenje, pri odločilnih streljih iz bele točke, ko postanejo vrata ozka in žoga tehta naenkrat 100 kilogramov, pa je prišla na dan po eni strani plašnost (Darmian), po drugi pa nadutost (Pellet, Zaza) posameznikov, ki nimajo na najvišji ravni nobene kilometrine in takih srečanj za "biti ali ne biti" na velikih tekmovanjih preprosto niso vajeni igrali. Ob tem, da je imela Nemčija kanček sreče, navsezadnje je iz devetih poskusov zadela le eno

osmini, svetovni v četrtfinalu ...). Vprašanje pa je, kakšni časi se pišejo italijanskemu reprezentančnemu nogometu. Strateg Conte, ki ga vsi kujejo v zvezde, se je poslovil in bo treniral londonski Chelsea, javnost pa je že skeptična nad njegovim naslednikom. Giampiero Ventura je sicer izkušen trener, a je vedno vodil drugorzredna moštva. S kakovostno dokaj skromnim izborom igralcev ga objektivno čaka zelo težko delo, tudi prisotnost na svetovnem prvenstvu čez dve leti sploh ni sama po sebi umevna.

HC

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (115)

SRČNI INFARKT

Bolezni srca in preventiva

British Heart Foundation trdi, da so v zadnjih letih potencialne možnosti za srčni napad ali možgansko kap narasle za trikrat, kar za Anglijo pomeni 200.000 žrtev vsako leto, 550 na dan in 23 vsako uro. Kot bi v tej deželi vsak dan strmoglavilo letalo, polno potnikov. Naturopati vemo, da se lahko izognemo 80 odstotkom boleznih srca in ožilja. Rešitev imenujemo tudi

namreč poskrbimo za dinamizacijo krvi in preprečimo morebitne težave z visokim krvnim tlakom ali povišanim holesterolem (LDL) in nastajanjem plaka. Koencim Q10 so odkrili v drugi polovici prejšnjega stoletja in ga v zdravstvene namene prvič začeli uporabljati na Japonskem. Prof. Folkers je leta 1958 prvi odkril strukturo koencima, dr. H. Per Langsjoen pa je med letoma 1983 in 1985 prvi izvajal raziskave o njem. Študije znanstvene akademije National Academy of Sciences so pokazale drastično izboljšanje stanja pri 19 pacientih, ki so jim na smrtni postelji povečali nivo koencima v krvi. Nadaljnje raziskave, izvedene v Italiji na 2664 srčnih bolnikih, so pokazale, da se je pri 82,4 odstotka pacientov zdravstveno stanje po jemanju koencima Q10 izboljšalo. 65 nemških kardiologov na podlagi lastnih študij zagotavlja bistveno izboljšana zdravstvena stanja pri

iskrica življenja. To je koencim Q10, antioksidant, ki celici pomaga pri dihanju in uničuje proste radikale. Koencim je zelo pomemben in dragocen, saj preprečuje staranje srca, pospešuje celično dihanje in nam daje energijo za življenje. Po 40. letu starosti bi moral vsak posameznik vsaj nekaj mesecev na leto uživati koencim Q10, in sicer 30 mg vsako jutro. Na ta način

806 primerih srčnih bolnikov leta 1988. The Journal of Clinical Investigation je leta 1983 izdal rezultate raziskave, izvedene na 641 pacientih, ki so jemali koencim Q10. Pri njih so zasledili bistveno nižjo stopnjo hospitalizacije kot pri tistih, ki koencima niso jemali.

/ dalje
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travniki 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovjen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travniki 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 5. julija, ob 14. uri

V ekstazi smrti ...

Poteptani

Slovenija je praznovala petindvajsetletnico osamosvojitve. O tem je bilo med mojimi prijatelji zelo malo govora in imelo me je, da bi tudi jaz na Fb-ju dogodek enostavno prezrla. A tega nisem mogla. Gre za jezik, ki ga govorim od otroštva, gre za moje pesmi, za moje sanje, za mojo kulturo, no, vsaj za dober del moje kulture, kajti kot zametka sem zrasla na stičišču dveh narodov in dveh svetov. Slovenijo imam rada in nazadnje si nisem mogla kaj, da ne bi kliknila na tisto trobojnico ob Aljaževem stolpu in jo prilepila na svoj zid. Zaradi tega, kar jezik, kultura, naše bistvo živijo vekomaj, pa čeprav so politiki poteptali vse ostalo: vero, sanje, upanje. Narod ni vlada, narod niso država in državni organi. Narod je nekaj, kar nosiš v sebi, kar začutiš, ko poslušas pesem, ko prebereš poezijo, ko se vračaš domov med svoje ljudi. Med ljudi, med male, preproste ljudi, ne med politike in državne birokrate. Dan po prazniku, ko sem prebrala izvirni in lepo sestavljen uvodnik na posebni strani Primorskih novic, sem dejansko začutila, za kako gromozansko polomijo, za kako gromozanski absurd gre. Številni državljani, ki so napisali svoje občutke ob dnevu samostojnosti, so si bili enotni: tako lepo je bilo prvo leto, tako smo verjeli, tako srečni smo bili. Koliko je bilo zanosa, sanj, načrtov! Koliko vere se je nabralo v ljudeh, ki so se golih rok postavili proti tankom. Kako velika je moč, ko gre za domovino. A tudi o razočaranju so si sedaj vsi enotni. Vsi, niti enega samega glasu ni bilo med intervjuvanci, ki se ne bi strinjali, ki ne bi bil črnogled. Da so poteptali vse, da so pokradli, kar se je dalo, da ni verjeti več nikomur, da gre vse samo navzdol in da je dno vse bolj blizu. Kradejo, da bi imeli vsak dan več,

ljudje pa imajo vsak dan manj, vsak dan jih potiskajo globlje v blato. Sanj ni več, samo kruta resnica. Tudi domovina zna biti mačeha, tudi sonarodnjaki kradejo in tepajo. Tudi doma se počutiš tujec, da ne veš, kam bi se dal. Tujec, ki se ne znajde nikjer, ki ne ve več, kaj pomeni beseda domovina. Kot povsod v tej prekleti Evropi, ki nas vsak dan bolj teži. Spominov na tisti čas, ko smo vsi verjeli in sanjali, imam veliko. Morda je najbolj živ spomin na nasmejane obraze. Na ljudi z nasmehom. Prva leta je bila Slovenija država prijaznih, nasmejanih ljudi. Če si srečen in imaš sanje, deliš vse to tudi z drugimi. In se ti bere na obrazu, kako ti je lepo, koliko je v tebi upanja, načrtov, vere. Potem je nasmech počasi izginjal in izginil. Vrnila se je tista zagrenjenost, vrnila se je tista aroganca, ki smo jo bili vajeni iz časov Jugoslavije. Ljudje, ki so izgubili upanje in so razočarani, se ne znajo več smejati in so težko prijazni s sočlovekom. Pa to ne velja samo za Slovenijo. Vse manj nasmehov in vse manj prijaznosti je povsod po Evropi. Ljudje gledajo najraje v tla. Ker taki prihodnosti, kot nam jo ponujajo, težko gledaš v oči. Slovence imam rada, ljudi, ne tiste, ki so na vladi. Občudujem jih, ker so vesel narod in znajo shajati tudi s 300 evri na mesec. Pa zraven znajo še reči, da bi lahko bilo še slabše in da konec koncev ni tako hudo. In so zadovoljni s tem, kar imajo. S tistimi nekaj stvarmi, za katere ni treba veliko denarja: s pesmijo, z na-

ravo, s hojo v gore, s pivom med prijatelji. Podobni so mi in ravno zato, mi je žal, ko gledam, kako težko jim gre. In kako daleč je tista evforija, ko smo vsi verjeli, da smo dobili domovino in da bomo srečni. Žal, domovino vodijo taki, ki z roko na srcu poslušajo internacionalo, nato pa ropajo po državi in podjetjih, tako da ravno tisti ubogi "v suženjstvo zakleti", o katerih pojejo s solzami v očeh, ostanejo potem brez službe in na cesti in

nomskih interesov, ki ji pravimo Evropa in je nekoč nastala iz velikih, visokodonečih besed. Sedaj pa je samo Evropa velikih in premožnih, se pravi tistih, ki imajo vajeti v rokah, tistih, ki imajo denar v žepih, oziroma, brez zamere, na varnem na Kajmanskih otokih, tistih, ki so v zakulisju in od tam uveljavljajo svoje interese. Gre za ljubije, za masone, za multinacionalke in bančnike. Gre za tiste, ki vladajo vsem in vsemu. In ki imajo interes, da smo mi vse bolj revni, bolj potrti, bolj obupani in betežni in zato lažje obvladljivi.

Evropa mi ni bila nikoli tako ljuba, tako pri srcu, kot mi je bila mlada Slovenija. Spominjam se, kako so nas v osnovni šoli silili, morda, ko že govorim o sebi, lahko celo uporabim besedo prisilili, da smo risali in pisali o Evropi, ki je bila šele v zametkih in je v konkretnem svetu še ni bilo. Meni je bila ta zveza držav tuja, celo zoprna. Nas Slovencev in Slovanov tedaj ni bilo med ustanovnimi članicami. In sem zato brez čustev in brez navdušenja v šoli pisala brezpomembne stavke in risala tisto zastavo, ki ni bila moja. In ki še danes ni moja in je ne nosim v srcu. Evropa je že tedaj delovala name umetelno, prisiljeno. Evropa od zgoraj. Evropa po ukazu. Ne iz srca, ne zaradi ljudi. Še manj po volji ljudi.

Približno tak je ostal moj odnos do Evrope vse do danes in morda je ravno to razlog, da gledam z odobravanjem na odločitev Angležev. In s strahom na reakcije, ki se pojavljajo v tisku, v medijih, pa tudi med ljudmi, ki jih poznam. Danes je že vsaka zahteva po pravicah in po svobodi nedemokratična, populistična

in celo desničarska. Občutek imam, da so to psovke za tiste, ki si še upamo kritizirati, ki smo vedno proti. In najbolj strah me je tega, da tisti, ki se prištevaajo k levi in k demokratom, izjavljajo, da je narod neumen, da ljudje ne morejo o vsem odločati, da je včasih boljša diktatura od demokracije. To so težke besede, izredno težke, predvsem v trenutku, ko je demokracije dejansko vse manj in smo ljudje vse bolj pod pritiskom. Nobena odločitev ljudstva, noben referendum, noben upor ni nedemokratičen. Naučili so me, da prihajajo spremembe od ljudstva, od spodaj, nikoli od vladajočih, nikoli od zgoraj. Nekdaj smo te spremembe imenovali revolucija, upor. Danes, ko se jih tisti, ki vladajo samo z denarjem in samo za denar, bojijo, pa jim pravijo populizem. Kaj hočejo s tem reči, ne vem. Vem samo, da je pritisk na ljudi vse močnejši, da delavci, preprosti ljudje s svojimi prihranki rešujejo banke. Da bi tisti, ki zbirajo in kradejo denar, najraje, da bi mi zanje delali zastoj in do smrti. In ko ne zmoremo več, je najbolje, da se spontano umaknemo s tega sveta ali da nam celo pomagajo. O pokojnini, pravicah, počitku, dopustu, življenju, svobodi, o vsem tem, verjemite mi, v Evropskem parlamentu in v nobenem parlamentu ni več govora. Na eni strani vse, na drugi nič. Denar je izbrisal človeka. In tisto prepričanje, ki so mi ga vcepili v glavo, ko sem bila še otrok, da delamo zato, da potem lahko živimo, ne pa, da živimo, kot danes, samo zato, da delamo, ne velja več. Živimo, da delamo in plačujemo. In da omogočamo peščici, da živi in uživa. Srfam po skupnem zidu Facebooka, čestitke, zastave in cvetje ob dnevu samostojnosti so skoraj povsem izginili. Ustavim se pri poeziji, ki jo je nekdo izmed mojih prijateljev objavil. Kosovel, spet Kosovel... in tisti verzi o Evropi, ki lega v krsto temnih stoletij, medtem ko ljudje, ker ni več vode, pijejo kri, v ekstazi... ekstazi smrti.

Suzi Pertot

so še bolj ubogi, še bolj zakleti in še bolj sužnji. Sužnji smo pravzaprav v teh časih vsi. Morda se samo meni zdi, morda je le moj občutek, a obdaja me zla slutnja, da prihajajo težka, zelo težka in žalostna leta. Tako hudo, kot je sedaj, v času mojega življenja še ni bilo. Pa tudi toliko laži, zavajanja in pritiska s strani tistih, ki nam vladajo, ni bilo. Ravno v teh dneh, ko Slovenci kljub pesimizmu praznujemo dan samostojnosti, na drugi strani celine Britanci zapuščajo Evropo in stopajo novi, negotovi in še povsem nejasni samostojnosti naproti. A vendar stopajo v samostojnost in zapuščajo to gmoto zakonov in eko-

S 1. strani
Bog Vas živi, ...

Nadškof je čestital msgr. Simčiču in mu pripočil, naj nadaljuje svoje poslanstvo, kolikor le more, vselej upoštevajoč tudi navodila zdravnikov, in dejal, da je posebno vesel ob pogledu na toliko zbranih vernikov. G. Karel Bolčina je slavljencu posredoval čestitke in škofovski blagoslov upokojenih škofov Metoda

s. Slavica Lesjak. Ob tej priložnosti še posebno pomenljiv evangelij po Luku o delavcih, ki jih Bog pošilja za žetev, ki je obilna, a delavcev malo – zdi se napisan prav za današnji čas! –, je prebral g. Bolčina. Med homilijo je msgr. Simčič med drugim naglasil, da je 65 let mašništva dolga doba in pri tem je pomembno to, kar se je

bileja. Berili je tako prebrala slovenska provincialka Marijinih sester v Ljubljani, s. Slavica Lesjak. Ob tej priložnosti še posebno pomenljiv evangelij po Luku o delavcih, ki jih Bog pošilja za žetev, ki je obilna, a delavcev malo – zdi se napisan prav za današnji čas! –, je prebral g. Bolčina. Med homilijo je msgr. Simčič med drugim naglasil, da je 65 let mašništva dolga doba in pri tem je pomembno to, kar se je

mac. Čedermac je v svoji zadnji slovenski pridigi pripočil župljanom, naj čuvajo slovenski jezik kot svetilko, da ne ugasne. Dr. Simčič je poudaril, da to še kako velja tudi za današnje čase. – Mimogrede je omenil anekdoto, kako je slovenski jezik z vnmemo poslušal tudi znani italijanski glasbenik Ennio Morricone. Zato ljubimo slovenski jezik in ohranjajmo našo lepo govorico! Ob koncu se je jubilat zahvalil vsem, ki so se udeležili sv. maše, in razdelil spominske podobice, na katerih je citat "Niste vi mene izvolili, ampak sem jaz vas izvolil" (Jn 15,16). Iz srca je nazadnje privrela priprošnja Božji Materi v pesmi *Marija skoz življenje*. Globoko občutenemu slavu v kapeli je sledilo družabno

Foto IK

Foto dpd

Piriha in Dina De Antonija, ki se zaradi drugih obveznosti nista mogla udeležiti svečanosti. Le-ta je ob znanih, lepo zvenečih, občuteno zapetih nabožnih pesmih zadobila še bolj prisrčno domač značaj. Ker je bil msgr. Oskar Simčič dolgo vrsto let "hišni" duhovnik v zavodu Marijinih sester na goriškem korzu Italija, so tudi one sodelovale pri praznovanju njegovega visokega mašniškega ju-

v njej dogajalo. Tega pa je bilo res ogromno. "Nekateri mislijo, da je duhovniški poklic 'od zgoraj', kot da bi te po telefonu Bog poklical. A ni tako, vsakemu izmed nas, ki se zaveda, da na svetu ni slučajno, je dodeljena naloga. Nekdo je napisal, da je svet velika knjiga, ki je pa nikdar do konca ne spoznamo. Zame je problem spoznanja v filozofiji najtežji, ker se zavedam, da nikdar ne spoznam vse re-

Foto dpd

so tedaj bili prav duhovniki tisti, ki so ohranjali in gojili materni jezik, kot o tem ganljivo pripoveduje France Bevk v romanu *Kaplan Martin Čedermac*

srečanje; ob obloženih mizah – za kar so poskrbeli poleg drugih tudi člani duhovnije sv. Ivana v Gorici – se je vsak lahko osebno pogovoril s slavljencem. Velika

torta v obliki knjige z upodobljeno cerkvijo, kelihom in napisom 65 je zaokrožila to prisrčno agape, na kateri se je kot iskreno voščilo zaslišala priljubljena priložnostna pesem *Kol'kor kapljic, tol'ko let...*

Med prisotnimi so bili tudi števerjanska županja Franca Padovan in nekdanji župan iz Števerjana Hadrijan Corsi - g. Simčič je bil v tej briški vasi kaplan in župnik 16 let, do l. 1972 - in župan Občine Šempeter - Vrtojba Milan Turk. Hadrijan Corsi je v imenu števerjanske skupnosti pa tudi na splošno Goriške izrekel zahvalo g. Simčiču za vse, kar je z verskega in narodnega vidika napravil za nas, dr. Ninu Comarju pa za gostoljubnost.

Msgr. Simčič nam je v kratkem pogovoru zaupal, da ob posvetitvi v duhovnika ni bil "noro vesel", ampak zaskrbljen, kakšno bo njegovo življenje od tega dne dalje. Hkrati pa se je ves prepustil Bogu, naj ga On vodi. Vedel je, da je stopil na zahtevno pot in da od tedaj naprej ne bo več takšen

kot drugi in da ga bodo vsi gledali malo drugače. Od tistega daljnjega julija se je zgodilo toliko stvari: toliko služb na vseh koncih in krajih, o katerih v začetku se mu še sanjalo ni: od prefekta v goriškem Alojzijevišču, števerjanskega kaplana in župnika, profesorja na šolah raznih stopenj, tudi na teološki fakulteti v Vidmu, sodnika pri cerkvenem sodišču Treh Benečij za zakonske pravde, do dela na škofiji kot kancler, kar ni bilo lahko, še prej je postal vikar za slovenske vernike ... pa še potovanja v Milan k našim rojakom, da bi lahko prisostvovali slovenski maši. Poleg tega ga je čakalo še delo pri Mohorjevi družbi v Gorici ...

Ob tem diamantnem slavu želimo msgr. Simčiču tudi mi vsi pri Novem glasu, da bi mu Bog naklonil zdravja in moči, da bi bil lahko še Kristusov glasnik v naši slovenski skupnosti, v kateri je boleče občutiti pomanjkanje dušnih pastirjev, da bi nas, predvsem pa našo mladino, usmerjali na pravo pot, ki vodi k Bogu, pa tudi kot nekdanj neuklonljivi čedermaci budili v nas narodno zavest.

Delegacija SSO in SKGZ na Južnem Tirolskem

Avtonomija kot stil življenja narodne skupnosti

Prvo dvodnevno spoznavanje Južne Tirolske je skupni delegaciji SSO in SKGZ ponudilo možnost, da se vsaj v grobih obrisih seznanita z uspešnim modelom avtonomije in sožitja, ki velja za pokrajino Bocen. Ta model sicer je možen, ker je nemška narodna skupnost v bocenski pokrajini pravzaprav v večini. Vendar to nikakor ni dovolj za tako urejeno in vsestransko razvito družbo. Ob vrsti srečanj je postalo jasno, da je v ozadju še marsikaj: formacija in strokovnost kadrov, modro upravljanje ter smisel za politiko. Ravno politika pa sloni na zavezanosti mednarodnemu sporazumu De Gasperi – Gruber, statusu o avtonomiji iz leta 1972, načelu etnične proporcionalnosti in visoki stopnji politične enotnosti, katere izraz je stranka SVP (Südtiroler Volkspartei).

Delegacija, ki so jo za SSO sestav-

Herbertom Dorfmannom. V tipičnem južnotirolskem okolju so člani delegacije izvedeli o reakcijah v Evropskem parlamentu po izidu brexita. Dorfmann je obžaloval, da so Angleži volili za izstop iz EU, strinjal pa se je z njihovim hitrim odhodom. Druga pomembna tema je bila sprejemanje beguncev, ki so jo evropske države predolgo zanemarjale, kar je privedlo do kriznega stanja. Odločno je obsodil zapiranje mej v sklopu Schengena, še posebno ko gre za volilne poteze, pri čemer je jasno mislil na dogodke v času avstrijskih predsedniških volitev. Za člane delegacije SSO – SKGZ so bile zanimive tudi možnosti, ki jih nudi intergrupa za jezikovne in narodne manjšine v Evropskem parlamentu, katere član je tudi poslanec Dorfmann.

Naslednjega dne so se predstavniki SSO in SKGZ v dopoldan-

jine Uga Rossija. Projekt Euregio je začel nastajati v 90. letih na podlagi skupnih značilnosti in zgodovine Tridentinskega, Južne Tirolske in Tirolske. Čezmejno sodelovanje je podlaga za izvajanje številnih projektov na različnih družbenih področjih, med katerimi je vedno bolj pomembno povezovalje mladih in njihovo medsebojno spoznavanje v sklopu treh regij. V isti stavbi je potekala tudi predstavitev bocenske evropske akademije EURAC, ki so jo pripravili koordinatorka Paulina Magdalena Bo-

prošenj za organizacijo posvetov in seminarjev v drugih državah, v katerih so prisotne manjšine. Ostali študijski oddelki se posvečajo goratemu območju, zdravstvu in novim tehnologijam.

Delegacija SSO – SKGZ je v popoldanskem času imela na pro-

deluje na področju medijev, knjig, koledarjev in turistične ponudbe. Iz založniškega sveta se je delegacija premaknila na področje gospodarstva, saj je obiskala Trgovinsko zbornico v Bocnu, ki ji predseduje Michl Ebner, nekdanji državni in evropski poslanec SVP. Pred krat-

šolah.

Zadnje srečanje, ki je potekalo v palači bocenskega pokrajinskega sveta, je bilo višek celotnega obiska. Delegacija SSO – SKGZ je najprej pozdravil predsednik pokrajinskega sveta Roberto Bizzo. Po načelu "etnične rotacije" sta si maja s predhodnikom Thomasom Widmannom zamenjala vloge. Sledilo je skoraj pravo delovno srečanje s predsednikom Arnom Kompatscherjem in odbornikom za nemško kulturo in šolstvo Philippom Achammerjem, ki je obenem tudi predsednik stranke SVP. V dobri polovici uri sta predsednik Kompatscher in odbornik Achammer poglobljeno predstavila vlogo Pokrajine Bocen, ki ima v rokah skoraj vse pristojnosti javne uprave, kar je tudi srž upravne avtonomije. To je sad uspešnega političnega dela, ki ga opra-

Roland Verra, šolski skrbnik za Ladince, s predstavniki delegacije SSO in SKGZ

vljali predsednik Walter Bandelj, pokrajinska predsednica in števverjanska županja Franca Padovan, Luciano Lister, Ivo Corva in Julijan Čavdek, za SKGZ pa organizacijski tajnik Marino Marsič, Martin Lissiač, Dorica Kreševič, Boris Mihelič in Dušan Udovič, se je v nedeljo, 26. junija, srečala z evropskim poslancem SVP

skih urah seznanili z delovanjem evropske alpske regije Euregio Tirolo Süd Tirol Trentino, v sklopu katere so ustanovili tudi evropsko združenje za območno sodelovanje. O obeh stvarnostih je spregovorila generalna sekretarka Valentina Piffer, ki na podlagi načela rotacije zastopa predsednika tridentinske pokra-

rowska ter raziskovalca Andrea Carla in Marc Emanuel Rögla z inštituta za avtonomijo in pravice manjšin. Zanimivo je, da tej temi namenjajo veliko pozornosti. Že vrsto let akademija privablja goste in obiskovalce s celega sveta. Vse več je tudi študentov, ki se udeležujejo raznih tečajev in seminarjev. Precej pa je tudi

gramu obisk Združenja južnotirolskih kmetov in Konzorcija občin bocenske pokrajine. Na sedežu kmečke organizacije, v katero je včlanjenih okoli 50.000 kmetov, je delegaciji spregovoril podravnatelj Ulrich Höllrigl. Južnotirolski kmetovalci, med katerimi so v večini mali kmetje, gojijo predvsem jabolka in drugo sadje, ukvarjajo se z živinorejo in vinogradništvom, pri tem jim je v veliko pomoč sodelovanje s turistično ponudbo. Na Konzorciju občin bocenske pokrajine je sestanek potekal ob prisotnosti predsednika Andreasa Schatzerja in ravnatelja Benedikta Gallerja. Bocenske občine so konzorcij ustanovile leta 1954 in v tem sklopu skupno izvajajo številne javne usluge ter skrbijo za izobraževanje občinskih svetnikov in odbornikov.

V torek je bil najprej na vrsti obisk založniškega podjetja Athesia, ki izdaja dnevnik Dolomiten. Med vodenim obiskom po tiskarni in uredništvu je gospod Toni Kofler podrobno razložil tudi tržno dejavnost podjetja. Athesia, ki je bila ustanovljena že ob koncu 19. stoletja,

kim je Ebnerja odlikoval predsednik Republike Slovenije Borut Pahor zaradi velike pozornosti, ki jo je vedno izkazoval Sloveniji in Slovencem v zamejstvu. Med srečanjem so med drugim spregovorili o reformi zadružnega bančništva, ki se južnotirolskega sistema Raiffeisen sicer ne tiče.

Torkov popoldanski program se je začel s srečanjem s šolskima skrbnikoma za ladinške in nemške šole. Na sedežu ladinškega skrbništva je dr. Roland Verra predstavil trijezičen šolski sistem, ki je v rabi v dolinah Gardena in Badia. Med pogovorom je izpostavil težave, ki izvirajo iz tega, da so Ladinci razdeljeni med deželo Veneto in dvema pokrajinama, Bocnom in Tridentom. Njegov kolega prof. Peter Höllrigl, ki skrbi za nemške šole, pa je predstavil nemško šolsko stvarnost, ki je veliko bolj artikulirana na celotnem območju bocenske pokrajine. Kljub goratim predelom jim je na Južnem Tirolskem uspelo ohraniti vse šole. Pokrajina je poskrbela za bistveno krajši postopek za vse šolsnike, ki so dokončali univerzo v Innsbrucku in na Dunaju ter želijo poučevati na južnotirolskih

vljavo v tesnem sodelovanju s sedmimi južnotirolskimi parlamentarci, saj reforme ne bodo prizadele nobene od dveh avtonomnih pokrajin. Glavni uspeh predsednika Kompatscherja je gotovo dogovor, da si lahko Pokrajina Bocen takoj pridrži 90% davkov in v Rim pošlje preostalih 10% ter prispevek pri odplačevanju obresti državnega dolga. Pogovor se je dotaknil še ustavnega referenduma, sofinanciranja kulture in vzdrževanja političnega ravnotežja na podlagi etnične proporcionalnosti, ki pa jo je treba izvajati po zdravi pameti.

Ob koncu je med člani delegacije prevladalo prepričanje, da so med našo in južnotirolsko stvarnostjo nekatere pomembne razlike, ki pa le niso tako izrazito lokalne, da ne bi prišle v poštev tudi za Slovence v Furlaniji Julijski krajini. Pa tudi za kakšnega našega deželnega upravitelja bi delovanje avtonomne pokrajine Bocen lahko bilo pravi navdih za bolj premišljen in spoštljiv odnos do našega območja in posebnosti, zaradi katerih uživa avtonomijo, in to še posebno kar se tiče reforme javne uprave.

Julijan Čavdek

S 4. strani

Pobegli duh ...

Kranjčeva se ni strinjala z modelom financiranja gradnje drugega tira, ki je vključeval tve vlagatelj. Predlagala je, naj bi v finančno konstrukcijo vstopile slovenske zavarovalnice, ki so po njenih besedah sposobne zagotoviti približno 200 milijonov evrov. A tukaj smo že spet na spolkem območju. Iz dveh razlogov: Znidaršič Kranjčeva je tukaj v navzkrižju interesov. Sama namreč predseduje zavarovalniški skupini Prva group in je bila v tej vlogi tudi pobudnica ideje, da bi zavarovalnice investicijsko vstopile v to finančno shemo. Drugič: zavarovalnice (največje v Sloveniji so v pretežno državnih rokah) nimajo s poslovnega vidika nobenega opravka s pristaniškim svetom. Pred leti so tako na primer slovenska državna elektro podjetja Eles in Gen Energija ter Pošta Slovenije pomagala pri dokapitalizaciji NKBM s 50 milijoni evrov vložka, kljub temu da energetika in telekomunikacije z bančništvom nimajo nič skupnega. To vsoto so podjetja (torej davkoplačevalci) izgubila z izničenjem vrednosti delnic ob hudi bančni krizi v Slo-

veniji. V primeru drugega tira, ki je še zelo majav projekt, bi bile zavarovalnice, ki se morajo primarno ukvarjati s svojimi zavarovanci, tako izpostavljene hudim tveganjem.

Kdo nosi hlače?

Tukaj je nazadnje še vprašanje blokade, ki je bila najvidnejši del te interne vojne. V petek, 1. julija, na dan, ko bi mo-

so ladje, čakali so vlaki, čakali so kamioni. Šlo je za "spontan" upor delavcev – tako so pojasnjevali predstavniki zaposlenih. No, najprej je seveda težko verjeti, da taka blokada nastane čez noč in neorganizirano. Šlo je za potezo, ki je luki povzročila milijonsko škodo in padec zaupanja pri strankah. Hkrati je dodatno pokazala, da je cesar gol – ne-

je takoj po vzpostavitvi prinesla prvi zelen rezultat. Prvi mož SDH Marko Jazbec je preklical namero zamenjave nadzornikov in še pred skupščino odstopil. Zastopniki "spontanega" upora so tako dobili krila in zahtevali še odstop ministra Gašperšiča in državnega sekretarja Dragonje. In kar je na simboli ravni bilo najbolj izstopajoče – za legitimnega sogovornika niso priznali njim neposredno nadrejene luške uprave, ampak samo in izključno premiera Cerarja. S tem dejanjem so dejansko pokazali tudi, kdo v luki "nosi hlače". Močna notranja strukturalnost nižjih funkcionarjev v Luki Koper, ki je bila že dalj časa javna skrivnost, je tukaj dobila plastičnost in konkreten prikaz. Problem je v tem primeru bila morebitna oddaja koncesij za posamezne pomole zunanjim investitorjem, najbrž tistim, ki bi pristopili k projektu 2TDK (o tem vlada uradno sicer še ni govorila). Formalno je za zaposlene taka možnost nesprejemljiva, ker bi zmanjšala vrednost Luke Koper. Dejansko pa bi se, če želimo močno posplošiti, ob vstopu nekega tujega koncesionarja na 3. po-

mol (o tem se je najpogosteje govorilo) porušila notranja razmerja moči med posameznimi dejavniki v luki, ki danes obvladujejo upravljanje in ki jim – tako je pokazal nedavni razvoj dogodkov – včasih ni kos niti samo vodstvo luke. Se spomnite vika in krika, ko je pred več kot desetimi leti na tržaški sedmi pomol prišla prav Luka Koper?

Na pomoč!

Ja, duh iz stekleničke je ušel. V trenutku, ko končujemo zapis, dela v Luki potekajo v okrnjenem urniku 8 ur dnevno (namesto 24). Na čelo SDH je bila medtem na mesto odstoplega Jazbca začasno imenovana tržaška rojakinja Lidia Glavina, dosedanja članica nadzornega sveta SDH. Burleska v Luki Koper pa je še enkrat pokazala trhlost in anarhične razmere v slovenskem državnem gospodarstvu. Ne gre torej za "vstajo Primorske". Prej bi bilo potrebno razumeti, da je treba rešiti sistem gospodarjenja državnega premoženja, ki je danes brez repa in glave zaradi prevladujočih ozkih in parcialnih interesov. To se dogaja v Sloveniji že dve desetletji. Lani je bil na tapeti Telekom, tokrat Luka Koper, v kratkem bo spet NLB, ki jo čaka postopek privatizacije. Potreben bi bil kanček zdravega razuma, ki pa se je izgubil. In to že pred časom.

ral SDH na skupščini Luke Koper zamenjati nadzornike, so zaposleni popolnoma blokirali delovanje Luke. Obsedeno stanje je trajalo do nedelje zvečer. Nihče ven, nihče noter. Čakale

sposobnost vlade, SDH in vodstva Luke Koper, da bi obvladali nastalo situacijo. Tri dni blokade ni načrtovala niti uprava Luke Koper, kljub temu da je bila na isti strani barikade z delavci. Blokada

Formalno je za zaposlene taka možnost nesprejemljiva, ker bi zmanjšala vrednost Luke Koper. Dejansko pa bi se, če želimo močno posplošiti, ob vstopu nekega tujega koncesionarja na 3. po-